Täysistunto

Tiistai 10.3.2026 klo 14.00—16.44

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.44.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—16.00) ja puhemies Jussi Halla-aho (16.00—16.44).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Uusi edustaja

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Helsingin kaupungissa asuva väitöskirjatutkija Mari Holopainen, joka on tullut varamiehenä Helsingin vaalipiiristä edustajantoimesta vapautetun Pekka Haaviston sijaan, on tänään 10.3.2026 esittänyt minulle edustajan valtakirjansa ja ryhtynyt hoitamaan edustajantointaan. — Edustaja Holopainen, tervetuloa takaisin!

Uusi edustaja ohjattiin paikalleen täysistuntosalissa.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 17/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman tavoitteena on edistää digitalisaatiota ja vaikuttaa aktiivisesti sitä koskevaan EU-lainsäädäntöön. Hallituksen esitys laiksi eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista edistää juuri näitä tavoitteita.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna EU:n niin sanottuun eIDAS-asetukseen tehtävät muutokset. Kyseinen asetus on jo nykyisin koskenut tunnistusvälineitä, joita käytetään jäsenvaltioiden rajat ylittävässä sähköisessä asioinnissa, sekä luottamuspalveluita, joilla edistetään sähköisen asioinnin turvallisuutta. Vaikka kyse on melko teknisistä palveluista, niillä on suuri merkitys sähköisen asioinnin turvallisuuden ja luotettavuuden kannalta.

Keskeinen jäsenvaltioiden uusi velvollisuus on toteuttaa digitaalinen identiteettilompakko. Käytännössä kyseessä on mobiilisovellus, jolla on kolme keskeistä ominaisuutta. Ensinnäkin sillä voi kirjautua sähköisiin asiointipalveluihin vastaavalla tavalla kuin nykyisin esimerkiksi pankkitunnisteilla tai mobiilivarmenteilla. Toiseksi lompakolla voi tehdä sähköisiä allekirjoituksia, ja kolmanneksi lompakkoon voi ladata sähköisiä todistuksia. Kaikki nämä ominaisuudet olisivat käytettävissä koko EU:n alueella.

Lompakko toisi kaikkien käyttöön muiden palveluiden asiakkuudesta riippumattoman tavan sähköiseen asiointiin. Tähän asti sähköisen tunnistusvälineen käyttö on edellyttänyt usein pankin tai teleoperaattorin asiakkuutta. Näin lompakko lisäisi kansalaisten valinnanvaraa. Lompakon käyttöönotto olisi kuitenkin täysin vapaaehtoista.

Tietosuoja ja tietoturva ovat lompakon kehittämisen keskiössä. Sovelluksessa olevien tietojen käytöstä päättää ainoastaan käyttäjä itse. Samoin vain käyttäjä saa tietoa siitä, mihin ja miten sovellusta käytetään. Lompakon toteuttamisessa käytetään myös uudenlaisia henkilötietojen suojaa parantavia ominaisuuksia. Sovellus mahdollistaisi esimerkiksi vain tarvittavien tietojen jakamisen asiointitilanteessa. Henkilö voisi siten kertoa olevansa tietyn ikäinen ilman, että samalla kertoo myöskin nimensä, jos ei se asioinnin kannalta ole tarpeellista.

Esityksessä ehdotetaan tarvittava sääntely lompakoiden ja niihin liittyvien palveluiden toteuttamiseksi Suomessa. Lain sisältö koostuisi erityisesti julkisen sektorin uusista tehtävistä. Muut lompakkoa säätelevät asiat tulevat suoraan EU:n eIDAS-asetuksesta, joka on sellaisenaan velvoittava. Julkisen sektorin rooliksi on erityisesti ajateltu sellaiset perustehtävät, joita lompakoiden ja niihin liittyvien palveluiden tarjoaminen ylipäätään edellyttää.

Esityksessä ehdotetaan, että ensimmäisen lompakon ja henkilön perustiedot, kuten nimen ja henkilötunnuksen, tarjoaisi Digi- ja väestövirasto. Yksityisen sektorin toimijat voisivat kuitenkin koko ajan kehittää ja tarjota lompakoita Digi- ja väestöviraston ohella. Liikenne- ja viestintävirasto olisi lompakon tarjoajia valvova viranomainen, ja lisäksi se ylläpitäisi lompakkoa käyttävien asiointipalveluiden rekisteriä. Yksityisen sektorin rooliksi puolestaan on nähty jo nykyisin olemassa oleva rooli tietojen välittämisessä ja hyödyntämisessä. Lompakon tarjoamisen lisäksi uutena roolina nähdään erityisesti sovellukseen ladattavien sähköisten todistusten liikkeellelasku. Yksityisen sektorin liikkeelle laskemia todistuksia voisivat tulevaisuudessa olla esimerkiksi kuntosalijäsenyys tai kanta-asiakkuus.

Esityksessä ehdotetaan myös uutta lakia digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta. Se olisi Suomessa ensimmäinen sähköinen todistus, jonka voi ladata lompakkoon. Digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuisi voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin ja olisi näille rinnakkainen tapa osoittaa oma henkilöllisyys. Sillä ei kuitenkaan voisi matkustaa.

Ehdotettu uusi lainsäädäntö mahdollistaisi siis uusien palveluiden kehittymisen lompakoiden ympärille ja toisi uusia liiketoimintamahdollisuuksia yksityiselle sektorille. Kansalaisille se toisi ennen kaikkea uuden, turvallisen ja monipuolisen tavan sähköiseen asiointiin. Lompakoita on oltava tarjolla viimeistään vuoden 26 lopussa, ja tästä syystä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian syksyllä 2026. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan, ja siellä ensimmäisenä on edustaja Hänninen. Meillähän on tosiaan yhteensä 30 minuuttia käytettävissä tässä vaiheessa tähän asiaan.

14.06 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tunnistettava henkilöllisyys on turvallisen arjen perusta. Henkilöllisyys on myös asia, joka on meille jokaiselle kaikkein tärkeintä. Siksi tässä esityksessä ei ole kyse vain kokonaisuudesta, joka täydentää teknisiä muutoksia sähköistä asiointia koskevaan käytäntöön. Kyse on paljon tärkeämmästä, nimittäin uudesta tavasta osoittaa henkilöllisyys turvallisesti, luotettavasti ja yhdenmukaisesti kaikkialla Euroopassa. Jatkossa kaikki EU:n jäsenmaat velvoitetaan tarjoamaan eurooppalainen digitaalinen tapa todentaa henkilöllisyys puhelimella yhtä luotettavasti kuin nykyiset vahvat sähköisen tunnistamisen välineet. Tällaiseen lompakkoon voitaisiin liittää myös muita henkilöön liittyviä vahvistettuja tietoja, kuten ajo-oikeus- tai tutkintotiedot. Näin lain myötä syntyvä järjestelmä mahdollistaisi siitä tulevaisuuden asiointivälineen myös laajemmin viranomaispalveluissa ja muussa yksityiselämässä. Arjen turvallisuus syntyy siitä, että asiointi on helppoa. Juuri tällaiset uudet tavat toimia vahvistavat arjen turvallisuutta, kun ne luodaan huolellisesti ja vahvoiksi. Digitaaliset järjestelmät eivät saa altistaa meille tärkeimpiä tietoja, kuten henkilöllisyyttämme, uuden ajan vaaroille.

Arvoisa puhemies! Toimiakseen luotettavalla tavalla tämä esitys vaatii myös uuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen, joka olisi järjestelmän kautta käytettävä viranomaisen myöntämä sähköinen asiakirja. Se perustuisi voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin, joten sen luotettavuus olisi samalla tasolla kuin nykyisten fyysisten asiakirjojen. Tämä antaisi ihmisille mahdollisuuden todistaa henkilöllisyytensä myös ilman muovikorttia, mikä lisää arjen asioinnin helppoutta.

Huomiota on kuitenkin annettava myös sille, että sähköisten palvelujen kehittämistä ei tule jarruttaa. Vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta on parannettava entisestään, ja digitaalisen järjestelmän turvallisuus on taattava. Tällä esityksellä vahvistetaan vaatimuksia tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuudesta sekä mahdollistetaan passin tai henkilökortin voimassaolon tarkistaminen velvoittavammin kuin nykyisin, mikä myös ehkäisee identiteettivarkauksia ja verkkorikollisuutta. Siksi tämä esitys on selkeä toimi turvallisen arjen puolesta.

Arvoisa puhemies! Tämä lainsäädäntökokonaisuus tekee Suomesta edelläkävijän digitaalisen identiteetin käyttöön ottamisessa. Se parantaa kansalaisten mahdollisuuksia

asioida sujuvasti, luotettavasti ja turvallisesti sekä kotimaassa että muualla Euroopassa. Samalla kukaan ei kuitenkaan ole velvoitettu ottamaan tätä uudenlaista digitaalista lompakkoa käyttöön. Kyseessä on vain vapaaehtoinen lisä, jonka tarkoitus on helpottaa arkea, ei vaikeuttaa sitä. Jokainen voi jatkaa asiointia myös aivan kuten ennenkin, omalla tutulla ja turvallisella tavalla. Siksi tämä uudistus on ennen kaikkea tulevaisuuden rakentamista. Sen myötä meillä on ajantasaiset välineet rakentaa entistä turvallisempaa ja toimivampaa digitaalista arkea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.11 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Suomessa valmistellaan uutta digitaalista lompakkosovellusta, joka helpottaa sähköistä asiointia sekä viranomaisten että erilaisten palvelujen kanssa. Sovellus toimisi älypuhelimessa, ja sen avulla käyttäjä voisi tunnistautua turvallisesti verkossa, hallita omia henkilötietojaan sekä tehdä sähköisiä allekirjoituksia. Tavoitteena on tehdä digitaalisesta asioinnista sujuvampaa ja turvallisempaa sekä kansalaisille että organisaatioille. Lompakon käyttö olisi vapaaehtoista, eikä se korvaisi perinteisiä henkilöllisyystodistuksia. Digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuisi kuitenkin voimassa olevaan passiin tai henkilökorttiin. Sovellusta ei voisi käyttää matkustusasiakirjana, mutta sitä voisi hyödyntää monissa sähköisissä palveluissa henkilöllisyyden todentamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Palvelun tarjoamisesta Suomessa vastaisi Digi- ja väestötietovirasto. Samalla myös yksityiset yritykset voisivat kehittää ja tarjota vastaavia ratkaisuja. Tämä mahdollistaisi kilpailun ja uusien innovaatioiden syntymisen digitaalisissa tunnistautumispalveluissa. Lisäksi eri viranomaisilla olisi omat roolinsa järjestelmän toiminnassa, esimerkiksi tietojen myöntämisessä ja palvelujen valvonnassa.

Uudistuksen tarkoituksena on myös parantaa rajat ylittävää asiointia Euroopassa. Kun sähköinen tunnistautuminen toimii yhtenäisten sääntöjen mukaisesti eri maissa, kansalaiset voivat käyttää digitaalisia palveluja helpommin myös muissa Euroopan maissa. Tämä voi helpottaa esimerkiksi opiskelua, työntekoa tai viranomaisasiointia ulkomailla.

Samalla uudistuksessa korostetaan turvallisuutta ja tietosuojaa. Käyttäjällä olisi enemmän mahdollisuuksia hallita omia tietojaan ja päättää, mitä tietoja hän jakaa eri palveluille. Viranomaiset puolestaan valvoisivat järjestelmää ja huolehtisivat siitä, että palvelu täyttää turvallisuusvaatimukset. Digitaalinen lompakkosovellus edistää sujuvampaa ja turvallisempaa digitaalista yhteiskuntaa. Sen tavoitteena on helpottaa arjen asiointia, vahvistaa luottamusta sähköisiin palveluihin ja tukea kansalaisten mahdollisuuksia toimia digitaalisessa ympäristössä.

Arvoisa ministeri, miten varmistetaan, että uusi digitaalinen lompakkosovellus on turvallinen ja että kaikkien kansalaisten yksityisyys sekä henkilötiedot pysyvät suojattuina? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.13 **Pekka Aittakumpu ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä digitaalisessa lompakossa tosiaan on kyse tällaisesta mobiililaitteen sovelluksesta, jonka avulla henkilöllisyyden voi

osoittaa luotettavasti, samaan tapaan kuin nykyisin pankkitunnuksilla ja mobiilivarmenteilla. Palvelun käyttö ja käyttöönotto olisi vapaaehtoista.

Lausuntopalautteissa pidettiin tätä lompakkoa hyvänä asiana ja esityksen tavoitteita hyvinkin kannatettavina. Palautteessa todettiin, että muutoksen myötä sähköisen tunnistamisen palvelut olisivat entistä yhdenvertaisemmin kansalaisten käytössä, mikä on ilman muuta erinomainen asia, kun tätä sähköistä tunnistautumista yhä enemmän tarvitaan. Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä myös sitä, että turvallisuutta pyritään parantamaan.

Arvoisa puhemies! Tämä turvallisuuden parantaminen on juuri olennaista kansalaisten kannalta. Sähköiset palvelut ovat tuoneet ihmisten elämään paljon hyviä asioita mutta myös uusia riskejä. Kehityksen varjopuolia ovat esimerkiksi henkilötietovarkaudet, verkkopetokset ja verkossa tapahtuva hyväksikäyttö. Kansalaisten turvallisuuden takaaminen tuleekin ottaa valiokuntakäsittelyssä erityisesti huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koulumies.

14.15 **Terhi Koulumies kok:** Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä uudistus niiden suomalaisten osalta, jotka asuvat ulkomailla, koska ulkosuomalaisilla on ollut vaikeuksia hoitaa viranomaisasiointia sähköisesti. Siinä mielessä tämä edistää EU:n alkuperäisiä periaatteita ja tavoitteita lisätä ihmisten liikkuvuutta ja mahdollisuutta työskennellä välillä ulkomailla, toisessa EU-maassa. Siinä mielessä tämä on oikein hyvä uudistus.

Toivon kyllä itsekin, että kiinnitetään huomiota siihen tietoturvapuoleen mutta myös käytettävyyteen. Kun taas katselin, että mitähän jos ottaisi tämän uuden palvelun käyttöön, niin ensinnäkin Suomessa ainoa palvelu, joka on tässä nyt hyväksytty, on Digi- ja väestötietoviraston kansalaisvarmenne. Se pitää ottaa käyttöön sillä lailla, että ensin tilaa uuden henkilökortin, jossa on siru, ja sitten se siru aktivoidaan niin, että pitää saada aktivointitunnusluku. Sitä varten, jotta sen saa otettua käyttöön, pitää mennä kauppaan ja ostaa semmoinen kortinlukija sitä sirua varten jostain erikoisliikkeestä — tai no, liikkeestä, joka myy tämmöisiä tietoturvalaitteita — ja pitää varmistaa, että se on yhteensopiva tämän sirun kanssa. Sitten tarvitaan myös tietokoneelle semmoinen kortinlukijaohjelmisto.

Sanoisin, että nämä digitaalisen palvelun kehittämiset ovat tosi hyviä, kun ottaa huomioon, että monet, varsinkin ulkomaille töihin lähtevät, nuoret ovat semmoisia kansainvälisiä diginatiiveja. Kannatan oikein lämpimästi tätä palvelua kyllä, ilman muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.17 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä eIDAS-asetus on toimeenpantavaa ja sinänsä meille velvoittavaa säännöstöä. Toisaalta täytyy sanoa, että on se tietyllä tavalla myös hyvä, että koko Euroopan tasolla tätä yhteistä toimintaympäristöä tehdään myöskin tällä digipuolella, ja kun meillä on yhteinen markkina, niin tämä on hyvä kehityssuunta, ja Suomen tietenkin pitää olla tässä mukana.

Kysymyksiä on täällä tullut jo siitä yhteentoimivuudesta yli rajojen, ja se on tässä varmaan iso haaste, mutta minua mietityttää aika paljon se, että muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että unionin kansalaisilla ja unionissa asuvilla henkilöillä on oikeus digitaaliseen identiteettiin, joka on heidän yksinomaisessa määräysvallassaan. Tämä on aika merkittävä linjaus, ja tavallaan tähän toivoisin nyt ministeriltä vastausta.

Pari muuta kysymystä liittyy siihen, että nyt kun meillä tämmöinen tunnistautumisjärjestelmä tulee yli Euroopan rajojen, niin mitä tunnistautumisvälineitä tämä nyt sitten ehkä poistaa markkinoilta ja tarpeettomina ja niin poispäin? Sitten vielä kysymys: kuinka paljon tämä mahdollistaa toimintojen laajentamisen eri asioihin? Tässä nyt sanottiin, että matkustusasiakirjana tätä ei vielä voi käyttää, mutta missä muussa se on sitten jatkossa tulossa mahdolliseksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

14.18 **Mats Löfström r:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos, ministeri. Hyvä esitys.

Ärade fru talman! Den digitala plånboken, som handlar om att komplettera lagstiftningen kring EU:s eIDAS-förordning och införandet av en europeisk digital identitetsplånbok, ska fungera som ett verktyg där användaren kan lagra och använda olika former av elektroniska identitetsuppgifter, såsom digitalt identitetsbevis, elektronisk identifiering och elektroniska underskrifter. I ett samhälle där allt fler tjänster sker digitalt är detta en viktig och välkommen utveckling.

Ärade talman! Det är särskilt positivt att lösningen bygger på befintliga identiteter och möjliggör gränsöverskridande användning. Det innebär till exempel att ett identitetsbevis från ett annat EU-land, såsom ett svenskt ID, kan kopplas till systemet och användas i olika e-tjänster. Det underlättar rörligheten och tillgängligheten till digitala tjänster inom unionen och kan göra det enklare för människor att studera, arbeta och använda myndighetstjänster i andra medlemsländer. För en gränsregion som Åland, där nästan 10 procent av Ålands befolkning är svenska medborgare, och med tusentals ålänningar i Sverige, är alla åtgärder som kan riva den här typens digitala gränshinder viktiga.

Arvoisa puhemies! Samalla on tärkeää, että järjestelmä perustuu vahvaan luottamukseen. Siksi on keskeistä, että tunnistautuminen todennetaan korkean varmuustason vaatimusten mukaisesti. Yhtä tärkeää on varmistaa toiminnan läpinäkyvyys muun muassa asettamalla avoimen lähdekoodin vaatimuksia ja ottaa samalla huomioon turvallisuusnäkökohdat silloin, kun poikkeuksia tarvitaan. Myönteistä on myös se, että sähköinen allekirjoitus olisi yksityishenkilöille maksutonta, koska digitaalisten palveluiden tulee olla kaikkien käytettävissä.

Ärade talman! Jag hoppas också att den här reformen kan bidra till att lösa vissa konkreta gränshinder. Ett exempel är de problem som uppstår när man ska sköta ärenden eller få utbetalningar från ett annat land, till exempel pension från Sverige, där identifieringen i dag ofta är kopplad till nationella system. Det här berör tusentals finländare. Eftersom lagstiftningen är bindande för alla EU-länder kommer även Sverige att behöva genomföra den. Förhoppningsvis innebär det också att man där rör sig bort från att enbart vara beroende av lösningar som nationellt bank-ID i Sverige och i stället utveckla lösningar som fungerar inom det europeiska systemet. En barndomsvän som har fått barn berättade förra veckan — han jobbar på ett svenskflaggat fartyg men bor på Åland — att det är svårt att komma åt föräldraledigheten på grund av att man inte har någon elektronisk inloggning i det svenska systemet. De här sakerna måste lösas. Det här är vanliga problem som är otroligt viktiga för många medborgare.

Arvoisa puhemies! Digitaalisen identiteetin lompakko on askel kohti toimivampaa digitaalista Eurooppaa, jossa ihmiset voivat helposti käyttää palveluja rajojen yli, ja toivon, että se voi auttaa vähentämään monia yhä olemassa olevia rajaesteitä. Samalla moni asia on riippuvainen siitä, kuinka hyvin jäsenvaltiot panevat lainsäädäntöä toimeen käytännössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

14.22 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset tosiaan ministerille esittelystä.

Suurimmalta osin suhtaudun tähän esitykseen oikeinkin positiivisesti. Kyllähän tämä nimittäin hyvin toimiessaan, silloin kun kaapelit eivät ole Suomenlahdella poikki, tulee helpottamaan viranomaispalveluiden toteutumista erityisesti sellaisissa tilanteissa, kun ollaan rajat ylittävissä yhteyksissä. Silloin tämä helpottaa paljon.

Mutta monikin puhuja täällä minua ennen tähän tietoturvallisuuteen puuttui, ja minun mielestäni ainakin edustaja Aittakumpu siteerasi näitä lausuntopalautteita. Niissähän tätä kannatettiin, ja erityisesti näitä kansallista vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistäviä muutoksia. Siellä painotettiin sitä ja pidettiin tärkeänä, että tätä turvallisuutta pyritään parantamaan.

Toinen seikka, minkä haluan ottaa esille ja painottaa, on se, että huomioidaan tässä käytössä ja tätä järjestelmää rakennettaessa myös tämmöiset ikääntyvät henkilöt tai muuten ehkä jollain tapaa vajaakykyiset. Vaikka nyt kenties, ainakin omasta mielestäni, me ollaan kovinkin diginatiiveja ja hallitaan nämä kaikki laitteet, niin jokainen meistä jossain vaiheessa ikääntyy, paitsi jos kuollaan nuorena: näkö heikkenee, sormet alkavat tärisemään, ja tämän digilompakon käyttö saattaa sitten hankaloitua, vaikka nyt vielä nämä asiat hallittaisiinkin. Tämä ongelma toki on olemassa jo nykyistenkin digipalveluitten aikana, mutta nyt kun edustaja Kiljunen ei ole salissa näistä asioista muistuttamassa, kuten yleensä aina muistuttaa, halusin tulevana vanhuksena tämän teille kertoa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

14.24 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu ja digitalisoituu vauhdilla, ja aika monella kansalaisella on ehkä huolta siitäkin, kuinka pysyä mukana. En sano sitä, ettenkö itsekin mahdollisesti tai todennäköisestikin ottaisi käyttöön tällaista digitaalista lompakkoa tulevaisuudessa, mutta kuulun varmasti niihin kansalaisiin, joilla on huolta myös siitä, mihin kaikkeen tämä mahdollisesti jossain vaiheessa voi johtaa. Tässä esityksessä on erittäin tärkeää, että tässä mainitaan tämä vapaaehtoisuus ja tietosuojaan kiinnitetään erityistä huolta.

Osalla meistä on varmasti lähinnä korona-ajoista muistona se, millä tavalla esimerkiksi perusoikeuksia rajattiin koronapassilla, ja se oli nimenomaan tämmöinen digitaalinen terveystodistus. Niinä aikoina keskusteltiin myös siitä, miten esimerkiksi Kiinassa rajoitettiin vielä voimakkaammin liikkumista ja esimerkiksi kauppaan pääsyä tällaisten digipassien muodossa. Tämä on erittäin huolestuttavaa. Mielestäni kansalaisilla on huoli siitä, voiko tämä jossain vaiheessa Suomessakin johtaa tällaiseen, että meidän terveystietojen perusteella digilompakon myötä pystytään rajoittamaan ihmisten perusoikeuksia meidän omassa maassa ja Euroopassa yleensäkin.

Edustaja Strandman esitti erittäin hyvät kysymykset ministerille — jaan nämä samat huolet — ja myös edustaja Eerolan kommentit ikääntyvien osalta olivat tosi hyviä. Meidän täytyy myös muistaa se, että kaikki eivät välttämättä näitä digipalveluita osaa samalla lailla käyttää, eivätkä edes halua käyttää. On erittäin tärkeää, että tämä vapaaehtoisuus huomioidaan tulevassa mietinnössä myös valiokunnassa hyvin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.26 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! En ollut alun perin pyytänyt puheenvuoroa, mutta kun kuuntelin edustaja Sillanpään puheenvuoron, niin haluan ihan lyhyen oman puheenvuoron tässä käyttää.

Se ei liity nyt ollenkaan keskusteluun näistä terveystiedoista vaan siihen, että tässä ehkä puolen tunnin sisällä me käsittelemme täällä asiaa, jossa juuri on kysymys konkreettisesti siitä, pitääkö meidän pakottaa ihmisiä digitalisaatioon silloinkin, kun selvästi tiedämme, että ehkä puoli miljoonaa suomalaista on sellaisia, joilla ei ole sitä kapasiteettia eri syistä. Se ei ole varsinaisesti nyt tässä asiassa vaan hetken päästä, kun me puhumme siitä. Tänään muun muassa valtiovarainvaliokunnassa jo käsiteltiin siihen liittyvää liitännäislakia, ja siihen tulen siinä yhteydessä sitten puuttumaan.

Mutta sen yleisen huolen, mitä esititte tässä yhteydessä, aika pitkälti jaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän vielä kommentoida lyhyesti? Voi sieltä paikaltakin, miten vaan.

14.27 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen:** Arvoisa puhemies! Täällä tuli oikein hyviä kysymyksiä ja kommentteja — kiitoksia keskustelusta. Voi sanoa, että tämä digitaalinen lompakko helpottaa monella tavoin asiointia sekä digitaalisissa palveluissa että käyntiasioinnissa. Se tuo erilaiset todistukset, luvat ja muut kulkemaan sujuvasti matkassa.

Täällä kysyttiin sitä, missä tätä voi jatkossa käyttää. Tätä voi käyttää jatkossa sähköiseen tunnistautumiseen ja allekirjoittamiseen, ja sillä voi todistaa henkilöllisyytensä, ikänsä. Eli käytännössä tänne voisi tulevaisuudessa tulla esimerkiksi henkilöllisyystodistus, mobiiliajokortti, erilaisia lupia, sähköisiä todistuksia vaikkapa pätevyydestä tai koulutuksesta, kanta-asiakkuuksia, kuntosalijäsenyyksiä. Eli tämä tarjoaa mahdollisuuden olla niin kuin tällaisena äppinä puhelimessa, jossa ne kulkisivat matkassa ikään kuin perinteisessä lompakossa.

Täällä kysyttiin myöskin sitä, poistaako tämä joitain muita välineitä. Varmasti vähentää tarvetta, eli tämä voi korvata osaltaan pankkitunnusten tai mobiilivarmenteitten käyttöä. Edelleenkin ne varmasti tässä rinnalla kulkevat vaihtoehtoisina muotoina, mutta silloin jos tällaista pankkitiliä tai muuta ei henkilöllä ole, niin tämä voi tarjota tällaisen vaihtoehtoisen reitin näissä.

Sitten täällä puhuttiin tästä käyttöönotosta. Käytännössä tämän lompakon saisi otettua käyttöön käyntiasioinnissa asioimalla Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimipisteissä tai sitten ulkomailla edustustojen käyntiasioinnissa. Ajatus on, että tämän voisi ottaa myöskin käyttöön itsenäisesti. Tätä käytettävyyttä tässä kehitetään koko ajan, niin että se varmasti paranee tässä matkan varrella, mutta ajatus

tosiaan olisi, että se toimisi tällaisena sovelluksena tuolla puhelimessa, jossa ikään kuin perinteisessä lompakossa voisi kulkea mukana näitä dokumentteja.

Kun täällä nousi tätä huolta, niin sen haluan painottaa, että kenenkään ei ole pakko tätä ottaa käyttöön. Se on tosi tärkeätä muistaa tässä.

Vielä lopuksi: Täällä kysyttiin myöskin tästä turvallisuuden varmistamisesta. Lompakon tietosuoja ja turvallisuus ovat olleet erittäin keskeisiä teemoja tässä lainsäädännön ja teknisten vaatimusten valmistelussa. Kyllä tämän lompakon täytyy täyttää kaikkein korkeimmat turvallisuusvaatimukset, ja itse asiassa tähän uudistettuun eIDAS-asetukseen lisättiin jo useita konkreettisia henkilötietojen suojaa parantavia vaatimuksia. Esimerkiksi vain lompakon käyttäjä itse voi seurata sovelluksen käyttöä, ja kaikkien lompakossa olevien tietojen tulee olla täysin käyttäjähallinnassa. Lisäksi nämä asiointipalvelut, joissa lompakkoa voi käyttää, rekisteröitäisiin ja asiakaspalvelua myöskin valvottaisiin. Lompakko kertoisi edelleenkin käyttäjälleen, kuka hänen tietojaan pyytää, ja käyttäjä voisi päättää, mitä tietoja hän jakaa asiointipalvelun kanssa. Tähän lompakkoon tulisi myöskin tällainen salasanasuojaus, että jos puhelin varastetaan, niin myöskään silloin ei sitten näihin tietoihin pääsisi käsiksi. Eli monella tapaa on tätä turvallisuusnäkökulmaa myöskin tässä huomioitu. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy -nimisen osakeyhtiön sidosyksikköaseman edellytyksistä, sen omistaman tutkimusinfrastruktuurin yhteiskäytöstä sekä varautumisvelvollisuudesta

Hallituksen esitys HE 18/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Talvitie, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.31 **Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kyseessä on siis CSC — Tieteen tietotekniikan keskus Oy:hyn liittyvä hallituksen esitys.

Arvoisa puhemies! Supertietokoneet tuovat merkittävää lisäetua suomalaiselle tutkimukselle, teollisuudelle, osaamisen kehittämiselle, työllisyydelle ja kilpailukyvylle. Suurteholaskimet ovat nykypäivän tiedetyöläisen naula ja vasara riippumatta siitä, mitä hän nikkaroi ja millä alalla hän tiedettä tekee. Nyt käsittelyssä olevan lakiesityksen keskeinen tavoite on mahdollistaa kansallisen Roihu-supertietokoneen kapasiteetin

tarjoaminen myös muille kuin omistajille eli muille kuin valtiolle ja valtion tutkimuslaitoksille sekä korkeakouluille. Nämä uudet käyttäjät olisivat ennen kaikkea startup-yrityksiä ja pk-yrityksiä, joiden olisi mahdollista käyttää kapasiteettia omaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Kapasiteetti ei siis sovellu käytettäväksi yrityksen operatiiviseen liiketoimintaan.

Kapasiteetin eli laskenta-ajan käyttö olisi näille ulkopuolisille toimijoille markkinahintaista. Vastaavasta kapasiteetista ei sinänsä ole kansallista tarjontaa, joten markkinat eivät tältä osin vääristy. Ulosmyynti koskee vain niin sanottua ylijäämäkapasiteettia eli sitä kapasiteettia, mikä jää valtiolta, tutkimuslaitoksilta ja korkeakouluilta ylitse, eli sillä hetkellä nämä omistajat eivät sitä tarvitsisi.

CSC — Tieteen tietotekniikan keskus Oy voi nyt jo tarjota hallinnoimistaan LUMI-supertietokoneesta ja tulevasta LUMI AI -supertietokoneesta laskenta-aikaa yrityksille taloudelliseen toimintaan enintään 20 prosenttia kapasiteetista. Kansalliset supertietokoneet on tarkoitus saada tältä osin tasavertaiseen asemaan eurooppalaisten supertietokoneiden kanssa. Jo nykyisin olisi mahdollista myydä kansallisten koneiden kapasiteettia hankintalain salliman viiden prosentin tai 500 000 euron verran, mutta CSC:n näkökulmasta ei ole ollut mielekästä rakentaa tarvittavaa palvelua näin vähäistä ulosmyyntiä varten.

Arvoisa puhemies! LUMI-supertietokoneen kapasiteetin tarjoamisesta yrityksille on saatu myönteisiä kokemuksia. LUMI:n yrityskäyttäjiä on tähän mennessä ollut yhteensä 124 kappaletta, ja yrityskäytön osuus vuotuisesta kokonaiskapasiteetista on ollut enimmillään seitsemän prosenttia. CSC:lle on muodostunut osaamista ja myöskin riittävä tietopohja siitä, millaista tukea yritykset tarvitsevat laskentakapasiteettinsa käyttöön.

Lakiesitys linkittyy eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hankintalakiin ja sen muutokseen siten, että hankintalakiin esitettyä kymmenen prosentin sidosyksikön minimiomistusrajaa ei sovellettaisi CSC:hen. CSC on valtion ja korkeakoulujen omistama sidosyksikkö. Valtio omistaa CSC:stä 70 prosenttia ja korkeakoulut 30 prosenttia. Korkeakoulujen lukumäärän vuoksi korkeakoulujen kaikki omistusosuudet jäävät alle kymmenen prosentin rajan.

CSC:n omistamat ja hallinnoimat supertietokoneet ovat niin suuria investointeja, ettei yksittäinen korkeakoulu tai valtion tutkimuslaitos pystyisi sellaista toteuttamaan. Lisäksi CSC:n tuottamat muut palvelut ovat suurelta osin sellaisia, että ne palvelevat koko korkeakoulukenttää. Näin ollen yhtiön omistusten koon rajaaminen hankintalain muutoksessa esitettävällä tavalla ei ole mahdollista eikä julkisen talouden kannalta mitenkään perusteltua. CSC:n poikkeamista kyseisestä pykälästä on valmisteltu yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön hankintalain valmistelijoiden kanssa, ja hankintalain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä on mainittu CSC:tä koskevan erityislainsäädännön valmistelu opetus- ja kulttuuriministeriössä.

Lakiesityksessä on lisäksi haluttu vahvistaa yhtiön varautumista ja tältä osin raportointia omistajille, koska yhtiö ylläpitää tutkimuksen, koulutuksen ja kulttuurin keskeistä kansallista ict-infrastruktuuria. Nykyisessä toimintaympäristössä varautuminen on korostunut ja sensitiivisen datan käsittely edellyttää turvallisuuden korostumista myös normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Arvoisa puhemies! Nämä tekoälykoneiden ja supertietokoneiden kapasiteetit ovat mahdottoman isoja asioita. Tässä nyt meidän tämänhetkiset kaksi supertietokonetta tämän vuoden aikana poistuvat, ja Mahti ja Puhti tullaan korvaamaan sitten Roihulla, joka tänä

vuonna otetaan käyttöön ja on siis yksi kansallinen suurteholaskin. Roihu on siellä Kajaanissa, Renforsin rannassa, vanhassa paperikonetehtaassa. Jos me yritettäisiin korvata Roihun tehoa tällaisilla teholäppäreillä — saamieni erilaisten tietojen pohjalta tein tällaisen paperi- ja päässälaskuharjoituksen, joten voi mennä hieman pieleen, mutta kuitenkin saatte jonkinlaista osviittaa — niin tarvittaisiin 102 000 teholäppäriä vierekkäin yhteen kytkettynä, ja jos yksi läppäri olisi parin sentin paksuinen, niin se käytännössä tarkoittaisi yli kahta kilometriä läppäreitä päällekkäin yhteen kytkettynä. Tämä on siis tämän tänä vuonna avattavan Roihun kapasiteetti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos.

14.37 **Henrik Vuornos kok:** Arvoisa puhemies! Eduskunta käsittelee tällä hetkellä hankintalain päivitystä, joka on oikein tervetullut uudistus. Siinä tarkoitus on tehostaa julkisia hankintoja ja lisätä kilpailua ja markkinan toimivuutta Suomessa. Tämä kyseinen lakiehdotus, joka koskee nyt CSC:tä, on poikkeus hankintalakiin.

Itse suhtaudun hyvin pidättyväisesti siihen, kuinka paljon poikkeuksia hankintalaissa tulee olla. Niitä ei mielestäni tule olla juurikaan, [Aki Lindén: Paljon!] mutta juuri tämä on perusteltu poikkeus, koska kaikki me tässä salissa ymmärretään, että tämmöiset supertietokoneet, tulevaisuudessa mahdollisesti kvanttilaskenta, ovat sellaisia asioita, joihin Suomen kokoisessa maassa ei ole sellaisia yrityksiä, jotka voivat investoida, vaan näihin tarvitaan julkinen valta mukaan. On tarkoituksenmukaisuuskysymys, että tämmöisellä alueella, missä ei aidosti ole toimivia markkinoita eikä sellaisia ole lähitulevaisuudessa näköpiirissäkään, mahdollistetaan tämmöinen käytännönläheinen toiminnan järjestäminen, yliopistojen yhteistyö ja yritysyhteistyö. Me tästä suurteholaskennasta tiedetään jo nyt, että suomalaiset yritykset ovat oppineet käyttämään sitä, ja erityisesti startupeille tämä on ollut erittäin hyvä tapa kiihdyttää omia innovaatioita, että kun on saatu superteholaskennasta kaistaa, niin on voitu kokeilla asioita, mitä ei ilman tätä konetta voida käyttää. On tosi hienoa, että meillä tämmöinen edellytys Suomessa on. Eli vaikka porataan yksi reikä hankintalakiin, niin tässä kohtaa pidän sitä reikää varsin perusteltuna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.39 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä itse esitys liittyen tähän CSC:hen ja sen hallinnoimien supertietokoneiden käyttöön ja varsinkin niiden käytön edistämiseen on erittäin perusteltu. Niin kuin ministeri tuossa omassa puheenvuorossaan sanoi, meillähän on hyviä esimerkkejä jo tällä hetkellä siitä, miten myös suomalaiset yritykset ovat tätä kapasiteettia pystyneet lähtemään hyödyntämään, ja toivon mukaan he jatkossa hyödyntävät entisestään enemmän, jotta myös voisimme ajatella, että tulevaisuudessakin sellaisia innovaatioita, joiden löytämistä tämä mahdollistaa, edelleen Suomessa entisestään enemmän kehitetään, ja voidaan ajatella, että tällä on myös tulevaisuuden talouskasvua vauhdittava merkitys.

Arvoisa puhemies! Puutun myös nyt tämän esityksen yksityiskohtaan liittyen vähimmäisomistusrajasta, johon tässä edustaja Vuornoskin aikaisemmin jo puuttui. Todella esityksessähän nyt tehdään poikkeus siihen muuhun lainsäädäntöön, joka tässä talossa on nyt käsittelyssä sitten hankintalain osalta. Kun nyt lukee nämä hallituksen

esityksen perustelut — siis sille, miksei tässä esityksessä voida noudattaa sitä samaa sääntöä, että vaadittaisiin vähintään kymmenen prosentin omistusosuus — ja nämä siis ihan samat perusteet, jotka hallitus on tähän esitykseen kertonut, vaikka tähän liittyy totta kai monia muitakin asioita, niin tosiasiassahan ne samat perustelut ihan sellaisenaan voitaisiin viedä sinne hankintalain puolelle. Miksei sielläkin aivan jokaisessa toiminnassa olisi mitään järkeä asettaa tätä kymmenen prosentin rajaa, varsinkin kun tämä itse kymmenen prosenttiahan on ihan tosiasiallisesti hihasta ravistettu luku? Tältä osin, kun nyt hallitus tässä esityksessä tunnistaa tällaisten rajojen laittamisesta eri toimintoihin, että perusteltua varmasti olisi, että tällaisia ei olisi, niin toivoisi, että samaa logiikkaa noudatettaisiin myös hankintalain puolella.

Siinä lainsäädäntötyössä, joka täällä eduskunnassa on nyt meneillään, olisi valmiutta tarkastella myös hankintalain puolella tätä kymmenen prosentin vähimmäisomistusrajaa, koska jo tälläkin hetkellä on näköpiirissä, että se tulee aiheuttamaan sellaisen hallintohumpaan, jossa itse asiassa veronmaksaja vaan joutuu enemmänkin maksumieheksi. Niitä arvioita, joita sitten on esitetty esimerkiksi täällä markkinoiden avaamisen toimesta, on juuri viime päivinä myös kyseenalaistettu, että sellaisiakaan summia tehostamisesta ei ole sieltä saatavissa.

Arvoisa puhemies! Joten päädyn siihen, että kun tätä esitystä voin lämpimästi kannattaa ja niitä perusteluita, minkä takia täällä ei sovelleta tätä kymmenen prosentin vähimmäisomistusrajaa, niin toivoisin, että tämä sama perustelu koskisi myös käsittelyssä olevaa hankintalakia. Kun valiokunnat nyt tätä tarkistelevat, niin on varmasti syytä tämä asia vielä nostaa keskusteluun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.42 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Juuri kun tämä hankintalaki täällä meillä on käsittelyssä ja tässä nytten porataan yksi aukko senkin osalta, niin aika paljon helpommin, kun näitä perusteluita katsoo ja niin kuin edustaja Räsänen tässä sitä hyvin kuvasi, samoja perusteluja käytetään myös pienten kuntien osalta, että miksi tällainen 10 prosentin raja on kohtuuton heidän kannaltaan. Monia seutukunnan yhtiöitä joudutaan miettimään aivan uudelta pohjalta tämän rajan myötä, ja olletikin tämä 10 prosenttia on tullut vähän tämmöisestä hatusta otettuna lukuna, että sille ei ole perusteita siinä laissa kunnolla määritelty. Siinä mielessä tämä liittyy hankintalakiin. Hankintalakia toisenlaisella rajauksella, pienemmällä prosenttiluvulla, meillä ei olisi tässä tarvittu ollenkaan, ja tietyllä tavalla sekin tässä pitää sanoa.

Itse näiden supertietokoneitten osalta tämä on sillä tavalla perusteltua, että tässä yhteistyötä tehdään ja hyödynnetään sen käyttötarkoituksia myöskin laajemmin ja ehkä saadaan sitten myöskin tuloja tämän pyörittämiseen. Siinä mielessä tämä esitys on paikallaan, mutta kyllä nämä samat perusteet kannattaa viedä myös sitten sinne hankintalakiin ja kuunnella hyvin tarkalla korvalla niitä pienempiä kuntia, jotka erityisesti tästä hankintalain 10 prosentin rajasta ovat lausuneet hyvin voimakkaasti, niin kuin koko kuntakenttä käytännöllisesti katsoen on tehnyt. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.44 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron edustaja Vuornoksen käyttäessä omaa puheenvuoroaan. Periaatteessa olen sitä mieltä, että jos joku täällä on sanonut suunnilleen saman asian kuin se, jonka itse olen aikonut sanoa, niin ei sitä nyt syytä ole toistaa niin moneen kertaan. Tässä edellä edustajat Räsänen ja Lyly sanoivat suunnilleen sen tärkeimmän sisällön, mitä tässä omaa puheenvuoroa varatessani olin ajatellut. Mutta semmoisen lisäyksen teen vielä tähän keskusteluun hankintalain ja sitten näitten poikkeusten suhteesta, että vaikka meillä nyt ovat ne kuulemiset meneillään, sehän tarkoittaa, että se ei ole se julkinen vaihe tässä asioiden käsittelyssä, enkä sen takia referoi nyt konkreettisesti yhtäkään asiantuntijalausuntoa hankintalain kuulemisissa, mutta jo julkisen tiedon perusteella ja asiassa julkisuudessa tapahtuneen hankintalain käsittelyn yhteydessä, kun tarkastellaan sen suhdetta sosiaali- ja terveydenhuoltoon, tiedämme, että siellä esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriö on ollut eräistä asioista hyvin kriittinen, koska varsinkin vaativassa erikoissairaanhoidossa, joka on hyvin yliopistollista ja sillä tavalla tulee lähelle noin ajatuksellisesti esimerkiksi supertietokonetta, on asioita, joissa hankintalain nyt esillä oleva hallituksen esitys juuri tämän kymmenen prosentin ja sitten näiden ulosmyyntirajojen kanssa tulee aiheuttamaan rikkoutumista nykyiseen järjestelmään, mikä vähentää yhteistyötä. Yhteistyö taas on tehokkuuden edellytys Suomessa nimenomaan vaativassa erikoissairaanhoidossa. Tämän halusin lisätä puoluetovereitteni äsken esittämään kritiikkiin tässä yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos.

14.45 **Henrik Vuornos kok:** Arvoisa puhemies! Täytyy olla hieman eri mieltä SDP:n edustajien kanssa. Minun mielestäni tämä käsillä oleva esitys hyvin konkretisoi nimenomaan sitä, minkälaisissa asioissa tarvitaan poikkeuksia tähän hankintalainsäädäntöön. Kyllähän sen jokainen ymmärtää, että on täysin erilaista hankkia vaikkapa ilman kilpailutusta kahvilapalveluita tai pesulapalveluita kuin supertietokonepalveluita. Me ymmärretään kaikki, että semmoista supertietokonemarkkinaa ei Suomessa ole eikä varmasti tule, mutta sillä kahvilayrittäjällä, joka kilpailee julkisin varoin rahoitettua kahvila-in-house-yhtiötä vastaan, on perusteltu huoli, minkä takia julkinen valta voi toimia niin, että veronmaksajat kattavat tappioriskin ja yrittäjä joutuu ihan itse sen kantamaan. Eli pidän kyllä tosi perusteltuna, että nämä poikkeukset ovat tarkkarajaisia ja tämmöinen supertietokonepalvelun hankinta markkinoilta on juurikin sellainen asia, mihin ei varmasti ole markkinoita nyt olemassa eikä varmasti ihan lähitulevaisuudessa tulekaan.

Pitäisin nämä kaksi asiaa kyllä hyvin erillään, koska hankintalainsäädäntö käsittelee kaikkia julkisia hankintoja ja on varsin perusteltua, että siellä on tiukatkin raamit siihen, koska ei tarvitse käyttää kilpailutusta. Itse istun esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin hallituksessa, jonka edustaja Lindén tuntee hyvin. Siellä hiljattain käsiteltiin pesulapalveluiden uudelleenjärjestelyjä. In-house-yhtiöillä, jotka järjestävät pesulapalvelutoimintoja tänne, on useampi omistaja, jotka omistavat 0,2 promillea tästä yhtiöstä. Kyllähän me jokainen ymmärretään se, että tämä ei ole sitä alkuperäisen hankintalain henkeä, jossa määräysvaltaa voisi käyttää aidosti yhtiössä ja siten vaikuttaa siihen in-house-hankintaan. Eli tällaiset on kyllä syytä suitsia pois ja pitää nämä poikkeukset tällaisissa perustelluissa esimerkeissä, kuten supertietokoneissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.47 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vuornos ei konkreettisesti vastannut siihen kritiikkiin, mitä minä esitin, koska en puhunut kahvilapalveluista vaan puhuin nimenomaan tätä nyt käsillä olevaa asiaa hyvin lähellä olevasta toiminnasta, joka on yliopistollista, ympärivuorokautista, vaativaa erikoissairaanhoitoa, jota muun muassa HUS tai Pirkanmaan hyvinvointialue tai Varsinais-Suomen hyvinvointialue harjoittavat, ja siellä, tiedämme, että itse asiassa tietyille asioille juuri tämänkaltainen poikkeus olisi nyt perusteltu.

Mitä tulee tähän pesula-asiaan, niin en ota siihen muuta kannanottoa kuin että muistan sen ajan, jolloin se oli HUSin, Helsingin kaupungin ja Espoon kaupungin omistama, ja silloin kaikki oli tietysti kunnossa. Olen vähän samaa mieltä, että nämä promillen suuruiset osuudet ovat pikkuisen kummallisia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.48 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vuornos tuossa kuvasi sitä prosenttirajaa. Ei täälläkään puolella ajatella niin, että joku 0,1 tai jotain vastaavaa olisi se, jolla saadaan merkittävä määräysvalta jossain yhtiössä. Kyllä pitää olla kokonaisia prosentteja. Mikä on se kokonaisten prosenttien luku, se pitää kyllä miettiä aika tarkasti, mutta kymmenen on aivan liian suuri, koska se rajaa pois niin monet semmoiset kunnalliset yhtiöt, joissa tehdään asioita yhdessä, joissa tehdään sitä yhteistoimintaa alueellisesti ja seutukunnallisesti, niin että siellä erityisesti tulevat kärsimään ne kaikkein pienimmät kunnat ensimmäiseksi. Tätä rajaa pitäisi tarkastella tästäkin näkövinkkelistä. Minä olen tämän lakiesityksen, mikä tässä nyt on, kannalla, että tätä rajaa tältä osin vietäisiin eteenpäin, mutta siellä hankintalaissa liittyen kuntiin ja hyvinvointialueisiin on paljon korjattavaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.49 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Minusta tähänkin problematiikkaan eli siis siihen, miksi tietyissä in-house-yhtiöissä yksittäisten omistajien omistusosuudet ovat todella pieniä, itse asiassa tässä lainsäädännössä tehdään juuri se poikkeus, ja sehän liittyy ulosmyyntirajaan.

Arvoisa puhemies! Syyhän sille, miksi Suomessa kehitys on johtanut siihen, että on ollut kannattavaa ostaa vaikkapa yksi osake siitä yhtiöstä ja päästä sen myötä sitten hyödyntämään kyseistä yhtiötä sidosyksikkönä, liittyy juuri siihen, kun Suomessa oltiin niin hoopoja tässä salissa, että mentiin tiukentamaan sitä ulosmyyntirajaa huomattavasti pienemmäksi kuin minkä hankintadirektiivi antaisi myöden. Jos olisi aikaisemmin pidetty hankintadirektiivin sallima ulosmyyntiraja 20 prosentissa, niin ei olisi syntynyt kiusausta lähteä kikkailemaan hankintalakia sillä, että ostetaan se yksi osake ja päästään hyödyntämään sidosyksikköasemaa.

Aivan selvästi täällä eduskunnassa aikoinaan vaalikaudella 15—19 on kerrottu, mihin tämä tulee johtamaan, mutta silloin ei uskottu. No, nyt sitten kymmenen vuotta jälkikäteen me olemme tätä ongelmaa täällä korjaamassa. Ja epäilenpä, että tämäkään ei tule johtamaan siihen, mitä tällä ylipäätänsä ollaan hakemassa, eli siihen, että pystyisimme

hyödyntämään enemmän markkinoita ja sitä kautta saamaan tehokkuutta julkisiin hankintoihin.

Arvoisa puhemies! Senhän takia tässä esityksessä fiksusti todetaan, että itse asiassa ulosmyyntirajahan tämän CSC:n osalta on direktiivin sallima 20 prosenttia. Aivan järkevästi, siis todella järkevästi, tässä mennään hankintadirektiivin mukaisesti. Mutta sitä ihmettelen, miksi sama järki ei vaikuta siihen, miten tässä talossa säädetään hankintalakia. Kun pitkälti ne ongelmat, jotka johtuvat siitä, että aikanaan säännöt tehtiin niin kuin tehtiin, ovat ihan itse aiheutettuja, niin en usko, että näillä muutoksilla, joita nyt haetaan tällä kymmenen prosentin kaavamaisella omistusosuusvaatimuksella, näitä ratkaistaan, koska niin kuin tässä keskustelussa minusta itse asiassa jokainen on hyvin todennut, me tiedetään, että on tiettyjä asioita, joissa ei ole kilpailtua markkinaa ja joissa on varmasti hyväksyttävä se, että sitten syntyy julkisten toimijoiden yhteisyrityksiä hoitamaan niitä markkinakapeikkoja, ja sitten on valtavasti niitä toimintoja, missä meillä on toimivat markkinat, ja niiden pitää antaa toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

14.52 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Myönnän, että tämä keskustelu on mennyt nyt pikkuisen niin kuin oheisiin tähän käsiteltävään asiaan nähden, mutta koska tässä käsiteltävässä asiassa tehdään nyt niitä poikkeuksia, joita joissakin muissa asioissa ei tehdä, niin tämä keskustelu on itse asiassa hyvin oikea ja tarpeellinen. Otan tähän ihan lyhyellä puheenvuorolla yhden konkreettisen esimerkin, joka liittyy juuri tähän ulosmyyntirajaan.

Täällä edustaja Vuornos mainitsi esim. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin. Jos HUSLABilla — siis HUSin laboratorio-organisaatiolla, jonka liikevaihto lienee jotain 150—200 miljoonan euron välillä tällä hetkellä — olisi korkeammat mahdollisuudet harjoittaa ulosmyyntiä — siis pitäisi muuttaa lainsäädäntöä, jotta olisi korkeampi mahdollisuus — niin meillä voisi olla tilanne, jossa potilaat voisivat käydä yksityisellä lääkärillä ja saadessaan heiltä lähetteen laboratorioon voisivat mennä sinne HUSin laboratorioon, jossa ne täysin kustannuksia vastaavat ulosmyyntihinnat olisivat vain yksi kolmasosa siitä, mitä ovat käytännössä ne lähes monopolistisessa asemassa olevan yksityissektorin laboratoriohinnat tällä hetkellä. Silloinhan meillä olisi kilpailua enemmän. Nyt nimenomaan tämä ulosmyyntiraja estää sen markkinoilla toimimisen, ja näin ollen me olemme tilanteessa, jossa lääkärikeskukset ja muut vetävät erittäin korkeita katteita näillä laboratoriotutkimuksilla. Itse asiassa nämä markkinamekanismit ovat hyvin monimutkaisia tässä.

Palatakseni lähtötilanteeseen: tässä tehdään nyt järkeviä poikkeuksia, mutta niitä olisi syytä tehdä myös muissa asioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Oli erittäin viisaasti sanottu, että suositellaan palattavan tähän esitykseen. [Aki Lindén: Hän palaa varmasti!] — Seuraavaksi edustaja Vuornos.

14.54 **Henrik Vuornos kok:** Arvoisa puhemies! Ulosmyyntirajoista: On päivänselvää, että tämmöisessä supertietokonepalvelun ulosmyynnissä on kysymys taas aivan erilaisesta asiasta kuin vaikka laboratoriopalveluiden, kahvilapalveluiden ja muiden palveluiden

ulosmyynnistä. Ulosmyynnissä on kysymys siitä, paljonko in-house-yritys saa touhuta yksityisellä markkinalla veronmaksajien riskillä. Eli jos in-house-yhtiö seikkailee ja tekee tappiota, veronmaksajat kattavat kustannukset, mutta yrittäjillä ei tietenkään ole näin, vaan yrittäjällä on yrittäjäriski ja yrittäjä kantaa sen kustannuksen.

Mitä tulee sitten laboratoriopalveluihin, niin voidaan olla kyllä täysin varmoja siitä, että mikäli julkisella laboratoriotoimijalla olisi nykyistä vahvempi rooli, niin markkinoilla ei kilpailu lisääntyisi vaan vähenisi. Nyt nähdäänkin itse asiassa positiivista kehitystä: meille on tullut myös uusia laboratoriotoimijoita, jotka hoitavat tehokkaammin ja halvemmalla tätä. Eli kilpailu lisääntyy sillä, että yrityksille annetaan lisää roolia, eikä niin, että julkiset in-house-yhtiöt saavat lisää roolia tässä markkinassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri sanoa muutaman sanan? — Siitä paikalta, kiitos. [Aki Lindén: Vaikka laboratorioista jotakin!]

14.55 **Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan hyvää keskustelua, rakentavaa sellaista, välillä vähän vierestä ja välillä sitten ihan täysin hallituksen esityksestä, joka nyt on käsittelyssä, mutta se kuuluu tähän saliin.

Tässä tosiaan erityisenä tavoitteena on se, että me mahdollistetaan muille kuin valtiolle, tutkimuslaitoksille ja korkeakouluille eli meidän yksityiselle sektorille sen laskentakapasiteetin hyödyntäminen. Eli niin kuin sanoin, tässä on todellakin kyse siitä tiedetyöläisen nykyajan naulasta ja vasarasta, jotta hän pystyy toimimaan, mutta myöskin siitä, että sen tutkimus- ja kehitystoiminnan osalta yritys- ja elinkeinoelämä pystyy hyödyntämään tämmöistä meidän kansallista merkittävää sijoitusta. Alkuvuonna CSC:n tekemästä yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta vaikuttavuudesta tehdyn tutkimuksen mukaan yhden euron investointi suurteholaskennan palveluihin tuottaa yhteiskunnalle 25—37 euron hyödyn.

Hankintalaki on ministeri Marttisen puolella, mutta siitä kuitenkin totean sen, että tulevaisuudessakin yhteishankinnat, hankintarenkaat, keskitetyt yhteishankinnat ja kaikki tällaiset ovat mahdollisia. Kyse on myöskin sitten siitä, miten meillä julkisella puolella on sitä osto- ja hankintaosaamista. Ajattelen erityisesti näin tiedeministerinä, että se osaaminen voi kehittyä ja kertyä myöskin sinne julkiselle ja kunnalliselle puolelle, ja siihen on tärkeätä yhteiskunnallisestikin kannustaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi käsityö- ja teollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojasta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 202/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 3/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 202/2025 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 124/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Mennään puhujalistaan. Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.58 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä tosiaankin on nyt käsittelyssä hallituksen esitys, jossa ehdotetaan viranomaiskirjepostista luopumista ja siirtymistä kauttaaltaan sähköiseen viranomaisviestintään. Tämähän nyt sitten tarkoittaa näin kansankielellä sanottuna sitä, että jatkossa erilaiset viestit viranomaisilta tulevat Suomi.fi-postilaatikkoon. Tätähän me hallintovaliokunnassa hyvin perusteellisesti käsittelimme, ja tätä myöskin perustuslakivaliokunta muutamilla säätämisjärjestykseen liittyvillä kannanotoilla sitten paimensi, ja niitä sitten tässä hallintovaliokunnan mietinnössä vaihtelevasti otettiin huomioon.

Keskustan osalta me kannatetaan tämän esityksen tavoitteita lämpimästi. Tässä tavoitellaan kansalaisten sujuvampaa ja paikkariippumatonta asiointia, julkisen talouden säästöjä ja myöskin tätä viranomaistoiminnan tehostamista. Tämä on täysin oikea suunta. Mutta tässä onkin nyt ongelmana tämä valittu säätelyratkaisu ja toimeenpanotapa, joka ei ole sellainen, että se huomioi kaikki kansalaiset riittävällä tavalla. Mikä tässä on suurin ongelma, on se, aivan kuten perustuslakivaliokunnan käsittelyssä todettiin, tämä päätöksen tiedoksisaattaminen, siis viranomaisen tiedoksisaattamisvelvollisuus on aivan keskeinen kansalaisen oikeusturvatae, ja se ei tässä nyt riittävällä tavalla toteudu. Eli tässä muutoksessa käytännössä vastuu näistä seuraamuksista, siis jos kansalainen ei sitä viestiä viranomaisen päätöksestä saa, siirtyisi tässä tapauksessa nyt sitten viranomaiselta kansalaiselle. Tämä nyt on seurausta siitä, kun tämä Suomi.fi-tili käytännössä avattaisiin jokaiselle kansalaiselle automaattisesti heti, kun hän tunnistautuu johonkin viranomaispalveluun ilman, että sitä erikseen häneltä suostumuksella pyydetään tai varmistutaan siitä, että kansalainen on ymmärtänyt, että näin tapahtuu. Tämä voi tapahtua esimerkiksi, jos hän ostaa jonkun kaupunginteatterin teatteriliput palvelussa, joka edellyttää tällaista kirjautumista. Se hyväksyntä tulee siinä samalla annettua.

No, tämä ei varmastikaan ole ongelma sellaisille kansalaisille, joilla nämä digitaidot ovat riittävän hyvällä tasolla, mutta se, että kansalaiset joutuvat tässä tilanteeseen, jossa he

tietämättään ovat tämän suostumuksen antaneet, on tietysti ongelma. No, nythän ilmeisesti jo useimmat sadattuhannet suomalaiset ovat pelkästään viranomaisten viestintä- ja mainoskampanjan myötä käyneet siellä Suomi.fi-palvelussa tilaamassa pelkästään tämän sähköisen viranomaispostin. Sehän on tietenkin hyvä asia, koska nämä ihmiset silloin sen osaavat ja pystyvät sitä seuraamaan. He pystyvät myöskin sen sähköpostiherätteen sieltä itselleen tilaamaan, ja sillä saadaan säästöjä, kun ei tätä kirjepostia tarvitse lähettää.

Mutta suurin ongelma tässä esityksessä on kyllä se vastuu niillä ihmisillä, joilla esimerkiksi ei ole älylaitteita, ei riittäviä digitaitoja tai vaikka säännöllistä internetyhteyttä. He joutuvat tässä kohtuuttomaan asemaan, kuten myös sellaiset henkilöt, joilla toimintakyky on jostakin syystä alentunut. Tämä rajaus, joka tähän hallituksen esitykseen nyt tehtiin eduskuntakäsittelyn aikana, siis se, että tiliä ei avata henkilöille, joille on määrätty edunvalvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutettu, ei ole kyllä riittävä oikeusturva tässä tapauksessa.

Se, mikä tässä ehdotuksessa on myöskin poikkeuksellista, on se eritahtisuus, joka on toisen tähän liittyvän hallituksen esityksen kanssa. Elikkä nyt on sitten ilmeisesti valtiovarainministeriö antamassa vielä kevätistuntokauden aikana esityksen, jossa nyt sitten tämän valtion viranomaisen omistaman palvelun eli käytännössä Suomi.fi-palvelun ohella otettaisiin mukaan tähän palveluun myöskin nämä yksityiset yritykset, jotka tarjoavat näitä erilaisia viranomaisen viestintä- ja välityspalveluita. Meidän mielestämme nämä olisi pitänyt toteuttaa nyt samanaikaisesti eikä niin, niin kuin nyt tehdään, että sosialisoidaan ikään kuin ”koko markkina” Suomi.fi-palvelulle, valtion itse kehittämälle, minun mielestäni vähän kankealle palvelulle, ja jätetään nämä yksityiset yritykset sitten toissijaiseen asemaan ja vasta myöhemmin päästetään ne tähän mukaan toimimaan, kun ensin kaikki on ohjattu sinne Suomi.fi-palvelun käyttäjiksi.

Tosiaankin tämän ohella, että tässä ikäihmiset ja kaikki ne, joilla edellytykset käyttää näitä digitaalisia laitteita eivät ole hyvät, joutuvat tähän, ja pahimmassa tapauksessa heidän oikeusturvansa vaarantuu tai he joutuvat tässä muulla tavalla nyt sitten keskeisissä viranomaisasioissa kaltoinkohdelluiksi. Iso ongelma on myös tämän lakiesityksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset muun muassa kuntiin, jota tässä on arvioitu hyvin puutteellisesti.

Mutta yhtä kaikki näin johtopäätöksenä: Kyllä tässä suurin ongelma on tämä oikeusturvakysymys, ja pelkään pahoin, huolimatta näistä valiokuntakäsittelyssä mietintöön tehdyistä täydennyksistä, että moni suomalainen, varsinkin ikäihminen, tiedostamattaan tulee tilanneeksi itselleen tämän sähköisen viranomaisviestin, ja mahdollisesti jää joku asia sen johdosta huomaamatta, ja vastuu on kansalaisella itsellään. Voi tulla taloudellisia seuraamuksia, voi tulla oikeudellisia seuraamuksia. Kyllä minun mielestäni etenkin niiden vanhojen ihmisten, jotka tässä yhteiskunnassa muutenkin tällä hetkellä joutuvat pelkäämään tulevaisuutensa puolesta, joutuvat pelkäämään, että saavatko he hoivaa sitten, kun se oma toimintakyky ei ole enää kunnollinen, luottamusta viranomaisten toimintaan nyt vielä heikennetään tällä tavalla vain säästöjen takia, jotka tässä tapauksessa nyt sitten ovat vielä epävarmoja. Pidämme sitä erittäin ongelmallisena.

Arvoisa puhemies! Tämän johdosta ehdotan, että tämä hallituksen esitys hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

15.05 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Myös vasemmistoliiton mielestä digitaalinen viestinvaihto, viestintä ja posti on tulevaisuutta, mutta ei tällaisin menetelmin ja tällaisessa tahdissa. Suurissa murroksissa on tärkeää, että ne pyritään toteuttamaan niin, että kaikki pysyvät mukana. Jos ajatellaan, että kirjepostiin me ollaan totuteltu satoja vuosia, ja jotkut kulttuurit tuhansia vuosia, niin siihen nähden sitä ei voi mitenkään pitää ihmistahtisena, että muutamassa vuodessa viedään läpi kokonaan uusi viestintäjärjestelmä niin, että sadattuhannet suomalaiset eivät ehdi edes hahmottaa, mitä tapahtui.

Korostan, että nyt ei ole kysymys mistä tahansa niin kuin sosiaalisen median viestittelystä. Nyt on kysymys sellaisista palveluista, jotka turvaavat ihmisten omaisuutta, ihmisten toimeentuloa, ihmisten oikeusturvaa ja myös ihmisten henkeä ja terveyttä. Kysyin valiokuntakäsittelyssä, mitä tapahtuu, jos henkilö on tietämättään päätynyt Suomi.fi-palvelun käyttäjäksi ja saa vaikkapa kutsun henkensä säästävään leikkaukseen palvelun kautta mutta kutsu ei koskaan häntä tavoita — kuka korvaa, kuka maksaa, kuka hallitsee riskejä? Ei tässä järjestelmässä kukaan.

Aikaisemmin tänä päivänä me ollaan puhuttu tässä salissa jo tietoturvariskeistä, ja ne ovat edelleen akuutteja tietysti myös digitaalisessa siirtymässä ja puhuvat osaltaan sen puolesta, että mieluummin rauhassa katsellen kuin kovin kiirehtäen silloin kun on kysymys hyvin arkaluontoisista ja aika valtavista tietovarannoista. Mutta tässä lakiesityksessä vielä erilliskysymyksenä on se, että ei vain uhata meidän tietoturvaa vaan ihmisten henkeä, terveyttä ja omaisuutta.

Esityksessä ei oteta vakavasti riittävän neuvontaresurssin tarvetta. Niiltä osin kuin neuvontaresurssia ylipäätään on, sitä on arvioituun väkimäärään nähden liian vähän, ja laitteiden käytön osalta sitä ei ole lainkaan.

Ei oteta vakavasti myöskään viestien toimintavarmuutta. Käytännössähän tämä systeemi johtaa siihen, että kun huomataan, että kaikki viestit eivät menekään perille, niin yksitellen hyvinvointialueet, verottaja ja Digi- ja väestötietovirasto alkavat luoda omia sellaisia seurantajärjestelmiä, joissa sitten katsellaan, onko kukaan käynyt niitä viestejä avaamassa, ja jos ei ole käynyt, niin siihen keksitään sitten joku tekstari tai joku muu systeemi. Mutta näin alkuvaiheessa tämän lakiuudistuksen yhteydessä tällaisia järjestelmiä ei ole systemaattisesti luotu. Valiokunnassa aika paljon käytiin keskustelua ja selviteltiin erilaisia vaihtoehtoja, ja melkein kaikki ehdotukset, jotka valiokunnan puolesta sitten laitettiin selvitettäväksi, joko ignoroitiin tai sitten todettiin taloudellisesti mahdottomiksi — vaikka jokainen meistä varmasti ymmärtää, että ei tarvitse kovin monta missattua leikkausaikaa olla, niin ne säästöt kyllä sulavat aika nopeasti.

Lakiesityksessä ei myös tunnisteta lainkaan puolesta-asiointia tai sellaista tilannetta, että ihmisellä itsellään voi olla kompetenssi käyttää yksittäisiä digitaalisia palveluita tai käydä esimerkiksi verottajan sivuilla mutta ei silti ole ikään kuin koko paketti hallussa ja pysty asioimaan kokonaisuudessaan tai kaiken aikaa digitaalisesti. Siellä on niin kuin oletus, että meillä on kahdenlaisia ihmisiä, niitä, jotka osaavat mennä nettiin, ja niitä ihmisiä, jotka eivät osaa, ja kaikki, jotka osaavat mennä nettiin, pärjäävät ihan hyvin tässä digitaalisessa maailmassa eivätkä just mitään apuja tarvitse, edes näin vakavissa asioissa. Ja sehän ei ole totta. Se ei ole totta ensinnäkään sen takia, että meillä on paljon ihmisiä, jotka osaavat jo jotain tai joku on opettanut heille jotain mutta joilla kokonaisuus ei ole mitenkään hallussa. Esimerkiksi just eilen juttelin yhden kansalaisen kanssa, jolle oli tullut Suomi.fi-nimellä joku kalasteluviesti. No, hän oli klikannut kaikki mahdolliset linkit sieltä ja jotain kiinaa siellä oli sitten lukenut, koska ei hänellä ole ymmärrystä, miten hänen olisi pitänyt toimia

— hän oli vain nähnyt, että lehdissä oli sanottu, että tämmöinen Suomi.fi on nyt tullut ja että se on tärkeä — vaikka hän pankkiasioita hoitaa ihan hyvin itsekseen.

Sitten myöskään ei ole tunnistettu sitä, että tosiasiallisesti, koska muu ei ole mahdollista, ihmiset paljon hoitavat läheistensä puolesta asioita, ja voi hyvin olla, että ihmisellä itsellään ei ole minkäänlaista kyvykkyyttä käyttää niitä nettipalveluita, vaikka siellä sitten joku näyttäisikin hänen tunnuksillaan käyvän. Okei, se on laitonta, mutta sitä tapahtuu laaja-alaisesti. Me kaikki tiedetään, että sitä tapahtuu koko ajan. Silloin kun on kysymys näin vakavista asioista, niin se, että niin ei saisi tehdä, ei ole riittävä perustelu jättää huomiotta, että näin tosiasiallisesti tapahtuu.

Kaiken tämän vuoksi kannatan edustaja Honkosen hylkäysesitystä. Itse esittäisin tilalle, että me jatkettaisiin tätä Suomi.fi-projektia suostumusperustaisesti, niin kuin tähänkin asti, ja lisättäisiin vielä vähän pökköä pesään tiedotuksessa, joka jo nyt näyttää tuottavan ihan hyvää tulosta ja jolla itse asiassa päästään taloudellisesti hyvin lähelle ilmeisesti niitä tavoitteita, joita tällä lakiesityksellä tavoitellaan, mutta ilman niitä kaikkein keskeisimpiä ja akuuteimpia riskejä, joita tästä hätiköinnistä nyt seuraa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

15.12 **Mika Riipi kesk:** Arvoisa puhemies! Edeltävät puhujat ovat hyvin kuvanneet nyt niitä isoja haasteita, mitä tähän kokonaisuuteen liittyy. Minua itseäni henkilökohtaisesti harmittaa, jos ajatellaan nyt tämän esityksen tavoitteita ja sitä ajatusta, että me pikkuhiljaa aidosti siirrymme siihen digitaaliseen maailmaan ja haemme sieltä niitä eri polkuja hakea säästöjä: Tässähän on aivan erinomainen tavoite ja erinomainen päämäärä. Me tiedämme myöskin, että meillä on ihan aidosti myös kokemuksia Euroopasta, eri maista siitä, että on otettu vahvasti digitaalista etunojaa. Mutta nyt tähän valmisteluun liittyy näitä epäkohtia, jotka käytännössä tarkoittavat sitä, että yksittäisen ihmisen ja, kuten tuossa on todettu, erityisesti heikompiosaisten ihmisten oikeusturva voi nyt tällä aikataululla ja tällä menettelyllä, millä tätä pakettia on nyt valmisteltu, aidosti vaarantua. Tässä vaihtoehtoja kun pohdimme tosiaan, niin yksittäiset korjaukset ehkä eivät olisi olleet enää tässä vaiheessa mahdollisia, vaan tämä olisi vaatinut laajemman valmistelun ja pienen lisäajan, jolloin tästä olisi saatu ihan aidosti hyvä paketti. Mutta koska tässä tosiaan näitä ongelmia on nyt näin paljon, niin myös minä kannatan vahvasti tuota edustaja Honkosen esitystä tämän lakiesityksen hylkäämisestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.13 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme tapa hoitaa asioita on muuttunut nopeammin kuin lainsäädäntö. Kansalaiset ovat yhä tottuneempia sähköisiin palveluihin. On luontevaa, että myös viranomaisviestintä seuraa aikaa ja siirtyy ensisijaisesti sähköiseen muotoon. Tätä tavoitetta edistetään nyt asettamalla sähköinen tiedoksianto ensisijaiseksi. Esityksen ydin on yksinkertainen: kun kansalainen kirjautuu vahvasti johonkin julkishallinnon palveluun, hänelle avataan Suomi.fi-viestit-tili viranomaisaloitteisesti. Näin viranomaiset voivat jatkossa lähettää tiedoksiannot suoraan sähköisesti ilman erillistä suostumusta, mikä nopeuttaa asiointia ja säästää veronmaksajien rahoja. Hallinnolle on arvioitu koituvan noin 40 miljoonan euron vuotuiset säästöt postituskustannusten vähentyessä.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on käsitellyt tämän esityksen perusteellisesti ja tehnyt siihen muutoksia, joilla varmistetaan uudistuksen oikeusturva ja selkeys. Kaikilla ei ole samanlaisia digivalmiuksia, ja siksi järjestelmän tulee joustaa. Sähköisestä tiedoksiannosta tulee voida kieltäytyä helposti, jotta viranomaisasiointi säilyy saavutettavana myös heille, jotka eivät digitaalisia järjestelmiä käytä. Samalla katsomme tärkeäksi, että ilmoitus tiedoksi annettavasta asiakirjasta on aina lähetettävä siihen sähköiseen osoitteeseen, jonka henkilö on itse ilmoittanut. Näin kenenkään ei tarvitse arvailla, milloin viesti on tullut ja minne. Halusimme myös pidentää tilin uudelleen avaamisen määräajan kuudesta kuukaudesta vuoteen, jotta kenenkään oikeusturva ei vaarannu tilanteissa, joissa digivalmiudet muuttuvat ajan myötä. Näillä muutoksilla esitys on entistä parempi.

Arvoisa puhemies! Sähköisen viestinnän ensisijaisuutta koskeva uudistus on hallitusohjelman mukainen askel kohti sujuvampaa, kustannustehokkaampaa ja yhdenvertaisempaa julkishallintoa. Se ei sulje ketään ulos, koska kyseessä on ensisijaisuus. Jokainen voi edelleen itse valita tavan, jolla viranomaiset tavoittavat tarpeen vaatiessa. Tämä uudistus kuitenkin avaa ovia heille, jotka haluavat ja voivat asioida digitaalisesti. Sähköinen tiedoksianto ei ole vain tekninen muutos, vaan se on osa vahvempaa ja ketterämpää Suomea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

15.17 **Juha Viitala sd:** Arvoisa rouva puhemies! Digitalisaatio tuo paljon mahdollisuuksia kehittää myös viranomaistoimintaa ja viranomaisten kanssa asiointia. Sähköisen viestinnän laajempi käyttöönotto tuo monenlaista tehokkuutta ja nopeutta myös viranomaisviestintään, mutta samalla meidän kuitenkin pitää ja tarvitsee pitää huolta siitä, että muutoksessa pysyvät kaikki ihmiset mukana. Ihmisten valmiudet käyttää digitaalisia alustoja vaihtelevat hyvin paljon, ja viranomaisten kanssa viestimisen tulee onnistua jatkossakin muutenkin kuin verkon välityksellä.

Tämä hallituksen esitys sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta on pääasiassa kannatettava, mutta valitettavasti hallituksen esitys kuitenkaan ei riittävästi huomioi erilaisia erityisryhmiä, joilla ei ole samanlaisia valmiuksia käyttää sähköisiä välineitä kuin suurimmalla osalla ihmisistä. Viranomaisten lähettämien tiedoksiantojen perillemeno on jatkossakin varmistettava kaikissa tilanteissa. Tällä hetkellä sähköisten viranomaisviestien lähettäminen Suomi.fi-palveluun on mahdollista vain henkilön nimenomaisella suostumuksella ja edellyttäen, että henkilö on antanut viestinvälityspalveluun sähköpostiosoitteensa ilmoitusten lähettämistä varten. Erityisryhmien huomioimiseksi muutoksessa tulisi mahdollistaa myös sähköpostiosoitteen sijasta puhelinnumeron antaminen tilin avaamisen yhteydessä. Tämä olisi keino mahdollistaa tekstiviestiherätteet saapuneista tiedoksiannoista.

Pidänkin ongelmallisena sitä, ettei ole selvitetty, miten SMS-herätteen lähetyksen voisi rajata tietyille ryhmille, esimerkiksi ikäihmisille, joilla ei ole älypuhelinta. Niissä tapauksissa, joissa tiedoksi annettava asiakirja on luettavissa viranomaisen omasta asiointipalvelusta, Suomi.fi-viestinkäyttäjä saa heräteviestin Suomi.fi-viestitilille sekä ilmoittamaansa sähköpostiosoitteeseen. Erikseen ilmoitettaessa heräte tulisi saada myös tekstiviestillä.

Tämän problematiikan vuoksi tämän lain ensimmäisessä käsittelyssä teimmekin vastalauseen muutosehdotuksia, jotka on jo käsitelty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.20 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä hyödynnetään digitalisaatiomahdollisuuksia, ja siihen yleisesti ottaen suhtaudutaan erittäin positiivisesti. Niitä pitää hyödyntää niin paljon kuin käytännössä voidaan tehdä. Digitalisaatio parhaimmillaan sujuvoittaa palveluja ja prosesseja, tuo asiakkaille lisää mahdollisuuksia ja säästää myös meidän yhteiskunnan kustannuksia.

Mutta tässäkin lakiesityksessä on sellainen puute, että tämä ei huomioi riittävästi näitä erityisryhmiä ja heidän tarpeitaan, ja unohdetaan se tosiasia, että vaikka suurin osa kansalaisista osaa käyttää sujuvasti digitaalisia palveluja, niin osa ei. Siellä on monenlaisia esteitä niitten käyttämiseen. Kielitaito ja digiosaaminen ja muut tällaiset kysymykset ovat selkeästi niitä, jotka siellä vaikuttavat. Täällä edustaja Kontula hyvin luetteli tilanteita, joissa tällaisia asioita on pakko saada oikealla tavalla tiedoksi. Sen vuoksi, kun tätä digitalisaatiota viedään eteenpäin, olisi nyt ainakin kohtuullista ollut, että kyseinen henkilö, jolle tätä Suomi.fi-tarjontaa tehdään, saisi itse valita, mikä on se heräteviestin paikka, missä tällä kyseisellä viestillä sitten herätellään, tuleeko se sähköpostiin vai tuleeko se tekstiviestinä. Se olisi ollut niitä asioita, jotka tässä olisi pitänyt pystyä tekemään. Nyt siellä on vain sähköposti, ja käytännössä aika monella on tekstiviesti vielä käytettävissä. Sen vuoksi olisi ollut erittäin tärkeätä, että tiedoksi saattaminen olisi varmistettu.

Arvoisa rouva puhemies! Totta kai voidaan sanoa, että nykyisessäkin tilanteessa, kun postissa lähetetään joku tieto asiakkaalle ja ihmisille, niin onkohan aina varmasti tiedossa, että se posti on saattanut sen tiedon perille saakka. Kyllähän meillä tämäkin ongelma tänä päivänä on, että me ei aina tiedetä, menevätkö ne kaikki perille. Siinä mielessä ehkä tämä sähköinen viestinvälitys on sillä tavalla varmempaa, että se perille menee, kunhan vain tiedetään, mihin osoitteeseen, ja kyseinen henkilö pystyy tämän noteeraamaan, että tällainen viesti on tullut.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme tuolla vastalauseessa perustelleet tätä asiaa, ja ykköskäsittelyssä tästä jo äänestimmekin, mutta halusimme tuoda tämän vielä esiin, että tämä on keskeneräinen ja tätä pitää kehittää jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

15.23 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen täällä täysistunnossa herkällä korvalla kuunnellut useita kertoja keskusteluja, joissa puhutaan digiköyhyydestä eli siitä, että melko yllättävän suurellakin osalla Suomen kansalaisista on tilanne se, että he eivät suinkaan ole niitä kansalaisia, joista joskus sanotaan, että he surffaavat digitalisaation aallonharjalla. Eli kyse ei ole nyt vain erityisryhmistä, vaan esimerkiksi tuossa edustaja Kontulan puheenvuorossa eriteltiin hienolla tavalla, minkälaisista erilaisista ryhmistä voi olla kysymys: ikääntyneistä tai muuten vähän eri tavalla elävistä ihmisistä tai niin, että jotkut osaavat käyttää jotain palvelua, mutta se ei ole taas sama kuin että he olisivat täysin digitalisoituneet, jos käytän tällaista ilmaisua.

Meillä oli tänään tuossa puolenpäivän aikaan valtiovarainvaliokunnassa käsittelyssä Verohallinnon osalta jo erillislainsäädäntöä, joka liittyy nyt tässä käsittelyssä olevaan yleislakiin, jonka seurauksena tilanne tulee olemaan sellainen, että erilaiset verotusta koskevat tiedot tulevat sitten sinne OmaVeroon ja henkilö ei saa sinänsä mitään herätettä niistä, vaikka olisi sinne itse ilmoittanut, että haluaa ne edelleen vaikkapa postitse. Jos olet sitten vaikkapa sen verran kokenut, että olet siellä käynyt jotain erityisasiaa katsomassa tai kerran vuodessa sitä niin sanottua veroilmoitusta tai -selvitystä tuossa toukokuulla tehdessä käynyt, niin sitten voi mennä monta kuukautta, että ei ole käynyt, ja silloin Verohallinto automaattisesti ikään kuin reagoi sillä tavalla, että henkilö ei ole enää ikään kuin sellaisen postituksen piirissä. Siellä aivan varmasti tulee käymään niin, että ihmisille tulee taloudellisia haasteita tässä, eli sinne tulee maksettavaksi jotain veroja tai muita, joista ei sitten ole sillä tavalla tietoinen kuin pitäisi olla.

En nyt itse katso olevani tässä ryhmässä, mutta täällä olen kuullut hyvin monia keskusteluja, joissa ei ole ollenkaan ollut mitään hallitus—oppositio-asetelmaa: esimerkiksi kokoomuksen edustaja Pauli Kiuru on usein puhunut tästä, perussuomalaisten keskuudesta olen kuullut puheenvuoroja. Olen itse kovasti miettinyt, mitä kaikkea meidän pitäisi tehdä, jotta me tästä digiköyhyydestä pääsisimme eroon. Erilaiset monipalvelupisteet, erilainen kouluttautuminen, siitä huolehtiminen, että yhteydet ylipäätänsä ovat toimivat, järjestöjen käyttäminen tässä, palveluiden suunnittelu yhdessä kansalaisten kanssa ovat niitä keinoja, mutta ainakaan ei nyt pitäisi tehdä niin, että me heikennämme tilannetta nykyisestä. Kyse on oikeasti puolesta miljoonasta, jopa 600 000—700 000 ihmisestä, ei vain jostain muutamasta 10 000:sta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.26 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää kollegoita erittäin hyvistä puheenvuoroista tämän asian osalta. Itsekin päädyn siihen, että kyllähän tässä vuosi vuodelta digitaalinen viranomaisasiointi yleistyy. Se on päivänselvä asia. Mutta sitten samalla minusta on päivänselvää, niin kuin täällä moni on todennut, että tällaisissa murroskohdissa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että kaikki suomalaiset pysyvät mukana. Sehän on tämän esityksen suurin valuvika, kun tässähän konkreettisesti kysymys on siitä, voidaanko ilman henkilön omaa suostumusta siirtyä siihen, että viranomaisviestintä ja esimerkiksi päätökset tulevat suoraan automaattisesti sähköisesti. Siitähän tässä on kokonaisuudessaan kysymys. Senpä takia oli oikein hyvä, että edustaja Lindén nosti esille tämän seuraavan kokonaisuuden, joka tähän linkittyy ja jota pääsemme varmasti jo tämän viikon loppupuolella käsittelemään tässä salissa, kun valtiovarainvaliokunta sai oman mietintönsä valmiiksi tästä sähköisestä asioinnista verottajan palveluissa eli toisin sanoen siellä OmaVeron puolella.

Tässähän saattaa syntyä hyvinkin todennäköisesti tilanne, missä esimerkiksi joku henkilö on saattanut siellä OmaVeron puolella käydä laittamassa täpän siihen kohtaan, että hän haluaa jatkossakin päätökset kirjallisena, ja sitten esimerkiksi joku, vaikkapa hänen läheisensä, asioi hänen puolestaan jossakin muussa palvelussa ja käyttää tätä Suomi.fi-palvelua. Sen jälkeen heti, kun tätä Suomi.fi-palvelua on käytetty, niin vaikka siellä OmaVerossa olisi ollut tämä täppä, että haluan paperisena ne päätökset ja asiakirjat, niin se muuttuu automaattisesti siellä OmaVerossakin, ja sen jälkeen päätökset tulevat vain sinne sähköisesti. On hyvin todennäköistä, että näinhän tässä tulee luultavasti käymään, ja

siitähän tullaan juuri siihen riskiin, onko mahdollista, että ihminen saa vaikkapa veropäätöksensä tiedoksi ilman, että hän siihen pystyy itse vaikuttamaan määräaikojen puitteissa. Ja tästä tullaan esimerkiksi niihin asioihin, jotka edustaja Honkonen hyvin nosti esille, taloudellisiin riskeihin ja niin edelleen, jotka sitten kansalainen tässä tulee kantamaan.

Arvoisa puhemies! Päädyn siihen, että aivan varmasti tämä on tulevaisuutta. Tähän suuntaan meidänhän on ylipäätänsä järkeväkin mennä. Mutta olen kyllä yhtyväinen niihin huomioihin, jotka tässä salissa on todettu, että kyllä tämä olisi tullut valmistella huomattavasti paremmin, jotta sellainen luottamus myös näitä palveluita kohtaan kasvaisi ja ainakin vältyttäisiin siltä, että tällaisilla muutoksilla saadaan aikaiseksi enemmänkin isompi sotku kuin mitä tässä halutaan ratkoa. Senpä takia yhdyn niihin huomioihin, jotka täällä on esitetty siitä, että olisi syytä nyt jättää tämä lainsäädäntö kyllä säätämättä ja palattava uudestaan valmistelupöytään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.30 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua tästä tärkeästä aiheesta, ja muutamaan kohtaan pitää omakin näkemys tuoda.

Ensinnäkin tämän keskustelun perusteella saa sellaisen kuvan, että ikään kuin paperiposti olisi kokonaan loppumassa. Ei ole. Jatkossakin kaikki, jotka haluavat paperipostia käyttää, saavat sen niin kuin tähänkin asti. Toki se edellyttää joitakin omia toimia. Jos ajattelee tämän kokonaistavoitetta eli sitä, että tieto olisi henkilön nopeammin tavoitettavissa — jos miettii nykyisellään vaikka maaseudulla paperipostia, niin se tulee kolmena päivänä viikossa ja jos sinulla on tärkeä tieto vaikkapa terveystietoihin liittyen, jonka sinä haluat saada, niin on äärimmäisen hyvä, että se on saatavissa heti, kun se päätös on tehty — niin siksi koen, että tämä on äärimmäisen hyvä keino ohjata yhteiskuntaa siihen, että tieto kulkisi nopeammin ja varmemmin. Kuka luottaa nykypäivänä siihen, että se kirjeposti tulee aina perille? En minä ainakaan. Ja jos oma henki ja terveys olisivat sen varassa, niin kyllä tässä yhteiskunnassa menisi aika huonosti. Eli ei ole pelkoa siitä, että se henkeä ja terveyttä uhkaava vaara sitten toteutuisi sen takia, että kirjeposti ei tule sellaisena kuin se aikaisemmin on tullut tai on siirtynyt sähköiseen palveluun. Päinvastoin, se menee parempaan suuntaan.

Kun kirjautuu vahvalla tunnistautumisella johonkin viranomaisen järjestelmään, niin jatkossa se ohjaisi automaattisesti tänne Suomi.fi-palveluihin, mutta se vaatii edelleenkin aktiivisia toimia, vaikkei erillistä suostumusta vaadikaan: se vaatii sen, että hyväksyy ne säännöt, ja se vaatii sen, että hyväksyy, että tähän järjestelmään mennään siitä huolimatta, ettei anna sinne sähköpostiosoitettaan, jolloin voidaan olla siinä tilanteessa, että kaikki postit menevät ilman herätteitä Suomi.fi-palveluun. Sen lisäksi siihen tulee — meille valiokunnassa kerrottiin — erikseen laatikko/viesti, jota ei voi olla ohittamatta ja jossa kerrotaan, miten paperipostin saa jatkossakin kotiin ilman, että se vaatii minkäänlaisia digitaitoja. Näin mietintöön on kirjattu. Eli peruuttamisen pitää olla niin helppoa, ettei se vaadi minkäänlaisia digitaitoja. Tämä on se riski, mistä minä näen, että jos tätä ei tehdä näin kuten mietinnössä lukee, niin sitten ollaan näissä ongelmissa, mitä täällä osittain on tuotu esiin, mutta etukäteen minä en ikään kuin haluaisi tuomita, että tämä ei voi onnistua tai että tämä johtaa isoihin riskeihin. Tässä on myöskin paljon hyviä puolia.

Sitten myöskin tämä viranomaisten velvollisuus... Niin verottajalla kuin ennen kaikkea hyvinvointialueilla ymmärtääkseni lähes kaikki hyvinvointialueet ovat ottaneet tekstiviestit käyttöön, eli kun sinulle tulee leikkausaika tai muu, siitä tulee myöskin tekstiviesti eli se ei mene pelkästään paperipostilla tai pelkästään sähköisesti, ja tämä on äärimmäisen hyvä seikka ja vähentää näitä merkittävimpiä riskejä. Ja jatkossakaan edunvalvonnassa olevat ja muut, jotka eivät mitenkään käytä sähköisiä viestintävälineitä, eivät ole tämän piirissä, vaan heille tulee paperiposti niin kuin tähänkin asti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo poissa. Edustaja Eerola.

15.33 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kiitokset hallintovaliokunnalle tästä mietinnöstä, joka oli meillä lakivaliokunnassa lausunnolla ja josta saatiin, jos oikein muistan, yksimielinen lausunto. Täällä on muitakin lakivaliokunnan jäseniä ollut paikalla, niin ehkä he muistavat tarkemmin. Mutta silloin, kun tämä oli tosiaan meillä käsittelyssä lakivaliokunnassa, heräsin itse tähän asiaan ja päätin olla kerrankin näin konservatiivina edistyksellinen ja aloin harjoittelemaan ja kirjauduin tähän Suomi.fi-palveluun, ja olen siitä lähtien sitä nyt sitten käyttänyt, ja jopa minun vajavaisilla digitaidoillani varustettu henkilö on tässä onnistunut.

Mutta kuten tuossa aikaisemmin, kun puhuttiin tästä digilompakosta ja siinä otin tämän esille, niin olen kuitenkin hieman huolissani — enkä pelkästään ihan hieman vaan vähän enemmänkin huolissani — ikäihmisistä tai muuten tietyllä tapaa vajaakykyisistä henkilöistä. Ja kun me kaikki kuitenkin jossain vaiheessa vanhetaan, ellei siis tosiaan kuolla nuorina, niin sitten kun näkökyky menee ja alkavat sormet tärisemään, niin vaikka periaatteessa oltaisiin jossain vaiheessa osattukin käyttää näitä digilaitteita, niin sittenpä ei siinä vaiheessa enää onnistukaan. Mutta tosiaan, niin kuin edellisessä puheenvuorossa edustaja Lehtinen muistutti, tässä on kuitenkin huomioitu se, että kun henkilöt, joilla on määrätty edunvalvoja, ovat tällä tavoin vajaavaltaisia, niin heille ei sitten enää tätä Suomi.fi-palvelua suotaisi tai otettaisi käyttöön, vaan periaatteessa tulisi se vanha kirjeposti.

Mutta kuten edustaja Lehtinen senkin sanoi aikaisemmin, ja taisi olla edustaja Lylykin, joka puhui tästä asiasta, niin myöskään tämä posti ei ole tänä päivänä enää kovinkaan varma ja luotettava toimija. Posti hukkaa kirjeitä aika hurjaan tahtiin, ja silloinkin, kun ei hukkaa, kulkee erittäin harvoin eivätkä nämä tärkeät kirjeet tule toivotussa ajassa. Ja edelleen, nämä tällaiset mielenterveyspotilaat, muistisairaat, vanhukset, muuten vajaakykyiset ihmiset eivät avaa niitä kirjeitäänkään. Eivät ne avaa niitä kirjeitä, eikä niitä kirjeitä heidän puolestaan avaa kukaan muukaan. Meillä on paljon tarinoita siitä, kuinka ulosottokulut ja kaikki kasvavat, kun on avaamattomia kirjeitä pöydänkulmat täynnä.

Eli riippumatta siitä, mikä meillä on järjestelmä milloinkin — onko se nyt tämä uusi Suomi.fi-järjestelmä vai perinteinen postijärjestelmä — isoin ongelma on se, että meillä on ihmisiä, jotka eivät kykene itse huolehtimaan omista asioistaan, ja vielä suurempana ongelmana se, että ei heidän asioistaan oikein kukaan muukaan tahdo huolehtia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

15.36 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lehtinen tuossa kysyi, kuka luottaa pelkkään kirjepostiin, ja kyllä tässäkin salissa olen useaan kertaan ihmetellyt, kukapa niin. No, ainakin muutama vuosi sitten käytiin paljon keskustelua siitä, mitenkä työvoimaviranomainen luottaa aina kirjepostiin ja määrää ihmisille sanktioita siitä, että he eivät ole saapuneet tapauksiin kirjemääräysten mukaisesti, vaikka henkilöt eivät koskaan kirjeitä olisi saaneetkaan. Niin kuin Eerola tuossa toteaa, on myös ollut vanhastaan se ongelma, että kaikki ihmiset eivät kaikkia kirjeitä avaa tai kaikki kirjeet eivät löydä perille.

Sinänsä jos Postin varmuus on heikentynyt — mistä minä en ole suoraan tilastoa nähnyt, mutta jos todella näin on — niin silloinhan tietysti sen, joka on asiasta vastuussa, eli meidän poliitikkojen, pitäisi tälle asialle jotakin tehdä, niin että Posti voisi olla luotettava niin kuin sen pitää, ei suinkaan niin, että lisätään ongelmia siirtämällä väestö tätäkin epävarmempaan järjestelmään ja lisäämällä saavuttamattomuutta, koska eihän se nyt ole mikään ratkaisu siihen, että Posti ei toimi.

Jos katsotaan, mikä tämä väestö on, jolla on vaikeuksia Suomi.fi:n kanssa, kymmenen prosenttia aikuisista ei käytä internetiä lainkaan — siis kymmenen prosenttia meidän aikuisista. Se tarkoittaa 400 000—500 000 henkeä. Sitten toinen samanlainen siihen päälle on todennäköisesti sellaisia, jotka kyllä käyttävät mutta joilta viranomaisasioinnista puuttuu jokin taito, eli se ei ole varmaa. Ja tähän päälle tulee sitten niitä erilaisia toimitusongelmia, joita siellä vanhassa Postissakin oli, ja jokainen, joka teknologian kanssa on edes kaukaisesti ollut tekemisissä, tietää, että ei se teknologiakaan varma ole.

Sähköpostiperustaisuus valintana tässä meidän järjestelmässä sulkee todennäköisesti pois myös joitakin diginatiiveja, koska nuorille ihmisille sähköposti on jo old school -ratkaisu. Sen takia valiokunnassa keskusteltiin siitä, voisivatko myös tekstarit olla yleisesti käytössä, koska tekstarit nyt tavoittavat lähes koko aikuisväestön. Mutta sillekään ajatukselle me ei saatu ministeriötä lämpenemään. Se on kyllä harmi, koska pelkästään se olisi taklannut jo aika paljon niitä riskejä, joilleka me nyt jätetään tie auki.

Niin, hyvin pienillä muutoksilla aika paljon siitä, mikä nyt herättää vastustusta tämän uudistuksen suhteen ja lisää ihmisten turvattomuutta, olisi pystytty taklaamaan, mutta tahtoa siihen ei valitettavasti nyt löytynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.39 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kontulan kanssa täytyy olla eri mieltä: jos aidosti on diginatiivi ja oikein ajan tasalla siitä, miten nykypäivänä sähköisiä palveluita käytetään, niin varmasti he käyttävät Suomi.fi-äppiä, josta saa halutessaan vastaavanlaisen herätteen kuin tekstiviestikin on. Siinä mielessä en olisi huolissani niistä, jotka aidosti käyttävät paljon sähköisiä palveluita ja jotka käyttävät koko elämänsä sen puhelimen pyörittämiseen, mutta toki näistä muista ryhmistä, joista täällä on ollut puhetta.

Mutta haluaisin tässä vielä korostaa myöskin sitä, että ne henkilöt — joista edustaja Kontulakin sanoi — jotka eivät käytä lainkaan internetiä, eivät voi mitenkään ajautua tämän Suomi.fi-palvelun piiriin. Sellainen henkilö, joka ei käytä sähköisiä palveluita, ei joudu tämän muutoksen kohteeksi. Tämän nyt pitää tulla selväksi.

Sen sijaan kun on ihmisiä, jotka eivät käytä itse Suomi.fi-palveluaan, mutta joiden läheiset käyttävät — mikä on hyvin yleistä, vaikka ei ole lain mukaan sallittua käyttää vahvaa tunnistautumista eli mennä toisen tunnuksilla sisään johonkin järjestelmään — niin minä toivoisin, että kaikkialla kannustetaan siihen, että tänne Suomi.fi-palveluun ne

henkilöt, jotka eivät sitä itse käytä, tekisivät sitten suostumuksen puolesta-asioinnista, jolloin ikään kuin päästäisiin laillisuuden piiriin sen osalta, että ihmiset, jotka sitten toisen puolesta sitä käyttävät, voisivat omilla tunnuksillaan katsoa sen toisen henkilön Suomi.fi-palveluun tulevat viestit. Siksi halusin tässä käyttää puheenvuoron siitä, että joka paikassa pitää tuoda ilmi se, miten tämä uusi palvelu toimii, jotta kansalaiset sitten aidosti asiasta tietävät.

Tämän puhelinnumeron liittämiseen olisin itsekin ollut kyllä taipuvainen, siis että olisi ollut vaihtoehtona laittaa sinne sekä sähköposti että puhelinnumero, ennen kaikkea palvelemaan myöskin tulevia yksityisiä palveluntuottajia, että olisi sitten eri viranomaisilla mahdollisuus valita se, minkälaista kanavaa he käyttävät, ja se puhelinnumero olisi useammasta paikasta tarkistettavissa — ettei se ole niin, että vaikkapa pelkästään ne tiedot, jotka ovat hyvinvointialueille annettu, ovat käytettävissä. Toivottavasti asia kehittyy tästä eteenpäin sitten tulevaisuudessa, mikäli tarvetta on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

15.41 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan nyt vielä tätä ydinkysymystä tässä alleviivata.

Minun mielestäni, niin kuin varmaan täällä kaikkienkin mielestä, niiden ihmisten, jotka ovat siihen kyvykkäitä, siis kyvykkäitä käyttämään näitä digitaalisia palveluita ja ovat siinä ajan tasalla, on suotavaakin siirtyä pois kirjepostista. Heitä on siihen viranomaisen minun mielestäni kaikin tavoin kannustettava, ja kun tämä julkisen talouden valtava säästöurakka on tässä meneillään ja vielä pahemman kerran kesken, niin kyllähän nyt tämmöisistä pitää niitä kuluja pyrkiä ensi sijassa säästämään ennemmin kuin ihmisten peruspalveluista.

Mutta sitten kun tullaan siihen, mistä tässä on pohjimmiltaan kyse, niin kuin tuossa aluksi ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin: tämä viranomaisen tiedoksiantamisvelvollisuus on ihan keskeinen asia tässä meidän perustuslaissa ja meidän oikeusjärjestelmässä. Siis se asia, mitä perustuslaki suojelee, on nimenomaan kansalaisen suojelemista viranomaisen mielivaltaa vastaan. Ja jos nyt jatkossa, niin kuin tässä nyt tietyn osan ihmisistä osalta voi käydä, se vastuu siirtyy sille kansalaiselle pois sieltä viranomaiselta, niin tämä on se ongelma. Vaikka puhuttaisiinkin hyvin rajatusta porukasta, rajatusta osasta kansalaisia, niin kun tämä on niin keskeinen oikeus, siis oikeus saada viranomaiselta tieto minua koskevasta päätöksestä, niin vaikka se koskisi vain yhtä, kahta, kolmea ihmistä tai sitten kymmentätuhatta, se on olennainen asia. Se on kriittinen kysymys, ja tässä sitä ei riittävällä tavalla minun mielestäni turvata.

Mitä sitten tulee näihin ongelmiin, että jos ihminen ei käytä ollenkaan mitään internetpalveluita, niin se on varmasti näin. Mutta sitten tiedetään sekin, että kyllähän ihmisten toimintakyvyssä tapahtuu muutoksia. Meillä voi olla hyvinkin koko työuransa erilaisia atk-laitteita ja ohjelmistoja käyttänyt henkilö, joka sitten myöhemmällä iällä sairastuu, tulee vaikka muistisairaus, mikä on hyvin tyypillistä tässä ikääntyvässä maassa. Silloinhan se toimintakyky menee. Ja mitenkäs tämmöisen ihmisen osalta, jos hänellä ei ole edunvalvojaa tai muuten häntä omaiset auttavat? Tässä on nyt juuri kyse nimenomaan tästä harmaasta alueesta, jossa on määrittelemätön määrä suomalaisia, joidenka oikeusturva voi tässä nyt todella ikävällä tavalla vaarantua Sitä en kyllä millään toivoisi.

Olen kyllä tässä samaa mieltä kuin edustaja Kontula ja mitä monet muut ovat edellä sanoneet, että ei voi tällaisten pienimuotoisten digituki- ja neuvontahankkeiden varaan näin isoa oikeusturvakysymystä jättää, vaan kyllä tämä asia pitäisi pystyä muulla tavalla hoitamaan. Ja uskon, että se pystytäänkin muulla tavalla hoitamaan ja saamaan valtiontaloudelle niitä välttämättömiä säästöjä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

15.44 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lehtinen on siinä oikeassa, että jos on henkilöitä näistä mainitsemistani Tilastokeskuksen 300 000—400 000:sta, jotka eivät käytä koskaan ja mene lähellekään internetiä, niin heidän osaltaan tämä ongelma ei aktualisoidu millään lailla. Mutta oletan, että merkittävä osa, jos ei jopa enemmistö, näistä 300 000—400 000:sta, jotka eivät itse käytä internetiä lainkaan, on kuitenkin tilanteissa, joissa joku käyttää sitä heidän puolestaan auttaessaan heitä jonkinlaisen asioinnin suhteen, joko luvilla ja laillisesti taikka sitten luvattomasti ja laittomasti. Tätä tekevät tietysti läheiset — epäilen, että tässäkin salissa joku on joskus jonkun vanhemman sukulaisensa pankkiasioita auttanut hoitamaan yhdessä henkilön kanssa tai hänen puolestaan — mutta se on myös keskeinen sosiaalityön työkalu. Itsekin olen osana sosionomiopintojani useampaan kertaan ihmisten kanssa ollut selvittelemässä heidän elämänsä sotkuja erilaisten verkkoviranomaisasiointien kautta niin, että ollaan yhdessä siinä koneella ja sitten tunnistaudutaan sähköisesti ja tavallaan antaudutaan Suomi.fi:n syötäväksi sitä kautta, ilman että tällä henkilöllä välttämättä on kykyä siihen, että hän tekisi niitä samoja toimenpiteitä yksinään, kun se sosiaalialan ammattilainen ei ole siinä vieressä auttamassa. Ilman tätä mahdollisuuttahan käytännössä nykypäivän sosiaaliohjaus olisi mahdotonta, koska niin montaa lippua ja lappua pitäisi sitten käydä manuaalisesti hakemassa sieltä ja täältä, että kenenkään työaika ei sellaiseen riittäisi.

Korostan, että nämä ihmiset, joiden puolesta tätä asiointia tehdään, pääsääntöisesti ovat niitä meidän yhteiskunnan kaikkein haavoittuvimpia, niitä, joilla asiat ovat niin moneen tapaan jo muutenkin sekaisin, jotka ovat niin monella tavalla muutenkin jo suljettu ulos tästä yhteiskunnasta ja potkittu ikään kuin sinne reunoille, että en todellakaan kaipaisi heille enää yhtään uutta koetinkiveä yrittää pysyä tässä yhteiskunnassa ja omassa elämässään jotenkin mukana.

Erittäin vanha ja hyvin aikaa kestänyt sääntö on, että kun poliittista valtaa käytetään, niin jos voidaan käyttää hyvällä tai jos voidaan käyttää pakottamalla, mieluummin kokeillaan sitä hyvää ensin. Tässä kohtaa melkein samaan lopputulokseen niiden säästöjen osalta, jotka ovat nyt tässä ainoa tavoite, päästäisiin sillä hyvällä, joten miksi aiheuttaa tämmöinen soppa? Se ei ole yksinkertaisesti valtiomiesviisasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

15.47 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Tämä on sinänsä tärkeä keskustelunaihe. Kuten edustaja Honkonen täällä totesi, meillä on todella paljon ihmisiä, jotka eivät sähköistä asiointia kykene harjoittamaan. Totta kai meidän lainsäädäntö sallii heille, että he saavat kaikki viranomaispaperit paperisina, kun tekevät sitten ilmoituksen. Mutta jos olen oikein käsittänyt, niin jos joku heitä auttaa ja he menevät sitten tänne verottajan tai muun viranomaisen palveluun, niin se viranomainen tunnistaa sen jälkeen, että nämä

ovatkin sähköisessä järjestelmässä, ja sitten loppuu se papereitten tulo. Jos tämä pitää paikkansa, niin kyllähän tämä on semmoinen epäkohta, joka pitäisi pystyä korjaamaan, niin että tämmöistä tekoälyanalyysiä ei tehdä, että ihminen onkin paperijärjestelmästä sitten ulkona.

Sitten tullaan siihen, että ovathan nämä erinomaisia järjestelmiä, että Suomi.fi saa sitten ilmoitukset. Toivottavasti kaikilla sitten jatkossa toimii niin, että se ilmoitus tulee myös tekstiviestinä, ettei käy niin, että huomaa, että eräpäivä on mennyt ohi. Näitä järjestelmiä pitää vähän kehittää.

Sitten tullaan ihan kokonaan toiseen asiaan: onko tämä enää oikeusturvan kannalta hyväksyttävää, että meillä on kuntia, joissa ihminen silloin, kun hän ei ole internetin eikä sähköisen asioinnin parissa eikä ole tottunut niitä käyttämään tai ei osaa käyttää, on ulkona esimerkiksi pankkipalveluista ja verottajan palveluista? Minun mielestäni nämä kaksi asiaa, pankki ja verottaja, ovat niin fundamentaalisia, että jotenkin tämä pitäisi turvata, ja varmasti tässä salissa kannattaa jatkokeskusteluja käydä, voidaanko lailla velvoittaa, että ihminen saa jonkun henkilön kautta neuvontaa sekä verotusasioissa että pankkiasioissa. Se on aika iso sääntely ja iso askel. Kyllä me pärjäämme, jotka näitä laitteita osaamme käyttää, mutta on todella paljon niitä ihmisiä, jotka eivät näitä ole koskaan osanneet tai eivät halua käyttää tai sitten ajautuvat semmoisiksi, etteivät niitä pysty enää käyttämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.49 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä kerran painottaa sitä, mitä meille valiokunnassa useita kertoja sanottiin, eli vaikka varsinainen suostumuksen anto poistuikin tästä sähköiseen järjestelmään siirtymisestä, se kuitenkin vaatii aktiivisia toimia jatkossakin, useita aktiivisia toimia. Ja se vaatii myöskin sen, että kun on ne toimet tehnyt elikkä hyväksynyt ne säännöt ja hyväksynyt sen, että ei anna sähköpostiosoitetta, vaikka sitä erikseen pyydetään, niin siihen tulee tieto siitä, että on siirtynyt käyttämään Suomi.fi-palvelua, ja jatkossa posti menee sinne. Mutta siihen samaan yhteyteen tulee niin yksinkertainen tapa peruuttaa se asia, että se ei vaadi minkäänlaisia digitaitoja, jos se tehdään kuten valiokunnan mietintö oli. Minä haluan korostaa tätä edelleen.

Mikä se toteutus sitten on? Se me nähdään. Sitä meille ei valiokunnassa avattu, emmekä voi tietää. Mutta jos ei se tapahdu näin, niin silloin minä näen näitä samoja riskejä kuin täällä on tuotu esille. Siitä minä olen ihan samaa mieltä. Mutta jos osaa lukea, niin ei pitäisi kenenkään vahingossa ajautua Suomi.fi-palvelun käyttäjäksi.

No, mitä sitten tulee edustaja Honkosen ajatukseen siitä, että tulee muistisairautta tai muuta kyvyttömyyttä hoitaa palveluitaan sähköisesti, niin niinhän se on nykyiselläkin käyttäjällä. Itsellenikin kun tulee Suomi.fi-palveluun kaikki viestit, yhtä lailla sairaus voi tulla minullekin, ja siinä toimitaan näiden uusien asiakkaiden osalta aivan samalla lailla kuin nykyistenkin asiakkaiden osalta. Ja haluaisin tässä korostaa sitä, mitä valiokunnassa myöskin tuotiin esiin, että viranomaisilla on valvontavelvoite omiin järjestelmiinsä, niin hyvinvointialueilla kuin verottajallakin. Jos siellä useista viesteistä huolimatta ei ole minkäänlaista aktiivisuutta havaittavissa, niin tulee varmistua siitä, että se viesti on mennyt perille.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2025 vp
Lakialoite LA 10/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 2/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.51 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on erittäin tärkeästä asiasta kysymys, kun kannetaan huoltovarmuusmaksua, jolla rahoitetaan meidän huoltovarmuutta, ja tämä huoltovarmuusmaksu nousee tuonne 92 miljoonaan euroon vuositasolla. Tämä lakiesitys tämän tavoitteen osalta on kannatettava, mutta sitten siinä, miten tätä huoltovarmuusmaksua kerätään, on kyllä sellaista painotuseroa, joka olisi pitänyt huomioida tässä. Aika pitkälle tämä huoltovarmuusmaksun nousu siirtyy sähkön kautta maksettavaksi ja kerättäväksi. Sähkön kautta kerätään kuusinkertainen määrä aikaisempaan nähden, miten huoltovarmuusmaksua on kerätty sähköstä, 10 miljoonasta 66 miljoonaan euroon.

Tämä koko huoltovarmuusmaksun kasvu on käytännössä tullut sähkön puolelta. Siinä mielessä olisi ollut järkevää, että olisi huolehdittu myöskin näistä polttoaineista — kivihiilestä, moottoribensiinistä, kevyestä ja raskaasta polttoöljystä — huoltovarmuusmaksun kautta, että olisi tämä suhde säilynyt samana. Erityisen tärkeätä tämä olisi ollut sen takia, että kun me koko ajan sähköistytään, niin tässä mielessä meillä sähkön hinnalla on merkitystä jatkossa, ja tämän painopisteen siirtäminen tänne sähkön puolelle on tässä mielessä huono siirto, että olisi kannattanut kantaa tätä energiasektorilta laajemminkin. Eli tämä painopiste on tässä se ongelma, ei itse tämä maksu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

15.53 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten tässä edustaja Lyly sanoikin hyvin, ongelma ei ole tämä itse maksu vaan sen kohdistaminen. Arvoisa rouva puhemies! Tämä huoltovarmuusmaksun korotus olisikin syytä kohdistaa tasapuolisesti sähkön sekä liikenne- ja lämmityspolttoaineiden välillä, jotta kannustinta päästöintensiivisempään energiankäyttöön ei muodostuisi. Tämä tukisi paitsi Suomen kilpailukykyä myös ilmastotavoitteita ja energiaomavaraisuutta. Nythän kun tämä huoltovarmuusmaksu vaikuttaa erityisesti sähkön tuotantoon, käyttöön ja myös osittain varastointiin, se uhkaa pistää jarruja tähän vihreän siirtymän ja sähköistymisen hyvään etenemiseen, mitä tällä hetkellä on menossa. Me tiedetään, että Suomeen on suunnitteilla jopa 18 miljardin edestä investointeja vihreisiin kohteisiin, ja vaikka näistä tietenkään kaikki eivät tule muutenkaan

toteutumaan, niin ei silti kannattaisi tehdä senkaltaisia politiikkatoimia, mitkä tätä vaarantavat, varsinkaan, kun tämä tässä esitetty kohdentaminen — että se kohdistuisi myös näihin liikenne- ja lämmityspolttoaineisiin — olisi ollut reilua, koska onhan niin, että tästä Huoltovarmuusrahastosta rahoitetaan muitakin kuin näitä energia-alaan ja sähköistymiseen liittyviä toimintoja, joten se olisi ollut varsin perusteltua.

Siksi, arvoisa puhemies, teen tämän vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

15.55 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän Huoltovarmuusrahaston rahoituksessa ehkä kaikkein keskeisintä on se, että tämä rahoitus on kestävällä pohjalla. Eli tässä esityksessä, mikä nyt on meillä käsittelyssä, tämä huoltovarmuusmaksun määräytymisperuste muutetaan ainakin minun näkemykseni mukaan selkeämmäksi sitomalla se polttoaineiden energiasisältöön. Samalla tämä Huoltovarmuusrahaston rahoitus nostetaan sellaiselle tasolle, että se vastaa ikään kuin tämän päivän turvallisuusympäristöä. Minun mielestäni on aika tärkeää todeta se, että vaikka sähkön huoltovarmuusmaksun prosentuaalinen muutos näyttääkin ehkä jonkun silmissä suurelta, niin sitten tämä euromääräinen vaikutus kuitenkin kotitalouksille on verraten pieni. Kyse on ehkä käytännössä muutamien eurojen muutoksesta vuositasolla.

Tärkeää on tämän lisäksi myöskin se, että nämä maksun tuotot eivät mene mihinkään valtion yleisiin menoihin vaan suoraan tosiaan tähän Huoltovarmuusrahastoon. Tällä sitten tullaan varmistamaan se, että tämä kerätty raha, mikä saadaan, käytetään nimenomaan Suomen varautumiseen.

Omasta näkökulmastani ja perussuomalaistenkin näkökulmasta on aika keskeistä, että Suomen huoltovarmuus pidetään kunnossa ja sitä kehitetään, niin että järjestelmä on selkeä ja johdonmukainen. Oman näkemykseni mukaan tämä esitys kyllä tätä tavoitetta tukee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.57 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Näin entisenä Huoltovarmuusneuvoston jäsenenä, kun aika pitkään siellä olin, tiedän, että nämä rahat menevät ihan oikeaan tarkoitukseen. Tällä varmistetaan elinkeinoelämän kanssa yhteistyöllä ja julkisen hallinnon yhteistyöllä Suomessa erittäin hyvä huoltovarmuus, jota monet maat tulevat meiltä katsomaan. Tämä rahan saaminen tänne, nämä 92 miljoonaa, on erittäin tärkeä asia.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Pitkon tekemää esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 196/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 196/2025 vp
Hallituksen esitys HE 6/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Sitten puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

15.58 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyyn tullut esitys koskee suurten ja kansainvälisten konsernien minimiverotusta. Sen tavoitteena on estää se, että kansainväliset suuryritykset siirtävät voittojaan matalan verotuksen maihin ja välttyvät verojen maksulta. Kyse ei siis ole pk-yrityksistä tai tavallisten suomalaisten verotuksesta, vaan merkittävistä kansainvälisistä toimijoista. Suomi ei voi olla tässä kehityksessä sivussa.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen pääasia on hyvin yksinkertainen: pidämme Suomen minimiverolain ajan tasalla, jotta se vastaa niitä sääntöjä ja tarkennuksia, joita kansainvälisesti on yhteisesti hyväksytty viime vuosina. Jos näin ei tehtäisi, Suomi ei enää täyttäisi kansainvälisesti yhdessä sovittuja kriteereitä. Se pahimmillaan tarkoittaisi sitä, että suomalaisiin konserneihin voitaisiin soveltaa päällekkäisesti muiden maiden minimiveroja Suomen oman sääntelyn lisäksi. Se ei olisi yrittäjiemme etu eikä siten myöskään meidän suomalaisten etu. Emme kaipaa lisää byrokratiaa, kustannuksia ja epävarmuutta. Siksi myös valtiovarainvaliokunta on pitänyt esityksiä välttämättöminä ja tarkoituksenmukaisina.

Arvoisa puhemies! Tässä kokonaisuudessa on paljon hyvää:

Ensinnäkin konserneille annetaan mahdollisuus hakea Verohallinnolta ennakkoratkaisua minimiveron soveltamisesta. Tämä lisää oikeusvarmuutta ja vähentää riskiä kansainvälisistä tulkintaeroista.

Toiseksi lakiin lisätään veronkiertosäännös. Tämä ei kohdistu tavallisiin yritysjärjestelyihin vaan niihin tilanteisiin, joissa konserni pyrkii selvästi kiertämään minimiverotusta luomalla keinotekoisia järjestelyitä.

Kolmanneksi laki täydentyy uusilla niin sanotuilla olettamasäännöksillä. Nämä ovat kansainvälisesti sovittuja helpotuksia ja teknisiä sääntöjä, joita yritys voi halutessaan soveltaa. Niiden tarkoitus on yksinkertaistaa laskentaa ja varmistaa, että konserneja ei veroteta kahteen kertaan eri maissa. Näin on selvää, että tämän kokonaisuuden myötä Suomi säilyy kilpailukykyisenä sijoittumisvaihtoehtona kansainvälisille yrityksille.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti sanottuna tällä lailla varmistamme, että Suomi toimii kansainvälisen veroyhteistyön mukaisesti, suomalaiset konsernit välttyvät päällekkäiseltä verotukselta, ja veronkiertoon voidaan puuttua nopeasti ja selkeästi. Tämä on ehkä jonkun mielestä tekninen uudistus, mutta samalla erittäin tärkeä. Tämä kokonaisuus vahvistaa reilua verojärjestelmää ja ehkäisee haitallista verokilpailua. Siksi valtiovarainvaliokunta on tehnyt esityksen parissa huolellista työtä ja koonnut siitä muutosten myötä hyvän kokonaisuuden, joka tukee Suomen taloutta tässä ajassa. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.02 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on paljon hyviä asioita, mutta pari yksityiskohtaa herättää kysymyksiä liittyen lainsäädäntövallan siirtymisestä kansallisilta eduskunnilta ja EU:lta OECD:lle. Finnwatch on asiantuntijakuulemisessa huomauttanut, että jos jäsenmaiden katsotaan olevan velvoitettuja päivittämään lainsäädäntöään OECD:ssä virkamiestasolla neuvoteltujen muutosten perusteella, sen voidaan nähdä kaventavan eduskunnan lainsäädäntövaltaa ja olevan ristiriidassa normaalien edustuksellisen demokratian lainsäädäntöprosessien kanssa. Kyse ei ole ainoastaan pienestä tähän sääntelyyn liittyvästä yksityiskohdasta vaan koko minimiverokokonaisuutta olennaisesti muuttavista uusista säännöksistä, joita on hyvin vaikea pitää EU:n tai Suomen edun mukaisina.

Arvoisa puhemies! Tästä johdosta teen vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.03 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseessa, mikä tähän on tehty ja mitä edustaja Pitko tuossa just edellä kuvasi, minun näkemykseni mukaan — mutta tietysti vähän maallikko olen — annetaan jotenkin hieman sellainen kuva, että Suomi olisi tässä nyt jotenkin luovuttamassa lainsäädäntövaltaansa OECD:lle, kun todellisuudessa tässä on kyse enemmänkin EU-direktiivin toimeenpanosta ja kansainvälisestä järjestelmästä, johon Suomi on jo aikaisemmin sitoutunut. Elikkä siis jos nyt ymmärrän oikein, niin jos nämä päivitykset jätettäisiin tekemättä, seurauksena ei olisi suurempi kansallinen liikkumavara vaan päinvastoin se, että muitten maitten säännöt ja erilaiset tulkinnat alkaisivat käytännössä ohjata näitä meidän suomalaisia konserniyksiköitä.

Sitten lisäksi vielä on hyvä huomata, että juuri tässä hallituksen esityksessä tehdään myös näitä kansallisia ratkaisuja. Eli tämä ennakkoratkaisumenettely, mitä ilmeisesti edustaja Hänninen tuossa ensin kuvasi, parantaa tätä oikeusvarmuutta, ja myöskin tämä veronkiertosäännös torjuu tämmöistä aggressiivista verosuunnittelua. Eli jos nyt olen ihan oikein ymmärtänyt, niin jos joku puolustaa tätä reilua veropohjaa ja suomalaisen veronmaksajan asemaa, niin se on nimenomaan tämä hallituksen esitys eikä vastalause. Mutta jos olen ymmärtänyt väärin, niin edustaja Hopsu seuraavassa puheenvuorossa sitten korjaa näitä ehkä erheellisiä näkemyksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.05 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Ajattelin kuitenkin vain kannattaa edustaja Pitkon tekemiä esityksiä tässä kohtaa. En ole valiokunnan käsittelyyn itse osallistunut, joten annan asiantuntijoiden vastata Eerolan hyviin kysymyksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.05 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan huomauttaa edustaja Eerolalle, että emme esitä tämän hallituksen esityksen hylkäämistä. Esitämme tähän kahta lausumaa, jotka katsovat tulevaisuuteen. Voin tässä ne toki myös lukea, jotta ei kenellekään jää sellaista epäselvyyttä.

Ensimmäinen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto pyrkii EU-vaikuttamisessa varmistamaan, ettei eduskunnan ja EU:n lainsäädäntövaltaa kavenneta minimiverodirektiivin tulkinnoilla OECD:n hyväksi.”

Ja toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi, mitä muutostarpeita minimiverosäännösten muutokset aiheuttavat kansalliseen verolainsäädäntöön Suomen veropohjan suojelemiseksi.” [Juho Eerola: Tämä selkiyttää!]

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Lakialoite laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Lakialoite LA 28/2025 vp Inka Hopsu vihr ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 **Inka Hopsu vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoitteessani esitetään muutettavaksi arvonlisäverolakia. Esityksen mukaan nykyisin alennettuun 14 prosentin suuruiseen verokantaan kuuluvista hyödykkeistä kirjoille luodaan oma arvonlisäverokanta, joka asetetaan nollaan prosenttiin. Esitys liittyi valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja sisältyi vihreiden vaihtoehtobudjettiin.

Suomalainen kirjallisuus on yksi kulttuurimme ja sen kehityksen kulmakiviä. Pienellä kielialueella omankielinen kirjallisuus on tärkeää luku-, kirjoitus- ja kielitaidon kannalta mutta myös sivistyksen ja kulttuurisen ymmärryksen kannalta. Me päättäjät emme voi katsoa vain sivusta, kun kirjallisuusala supistuu. Kulttuurin suojeleminen ja säilyttäminen vaativat tekoja sen tekijöiden toimintaedellytyksien säilyttämiseksi.

Suomesta tuli viime vuoden alun arvonlisäverokannan korotuksen myötä Euroopan raskaimmin kirjallisuutta verottava valtio, eli Suomessa tehtiin korotus 10 prosentista 14 prosenttiin kirjallisuuden alvin osalta. Tämä korotus on aivan väärä suunta, kun meidän pitäisi vahvistaa lukutaitoa, vahvistaa osaamista ja oppimista. Veronkorotus osuu lukijoiden lisäksi koko kirjallisuusalaan, kirjailijoihin ja kääntäjiin, joista suuri osa toimii freelancereina ja yrittäjinä.

Syksyllä 2025 Tanska päätti luopua kirjojen myyntiverotuksesta kokonaan. Kirjat on vapautettu arvonlisäverosta tai vastaavasta verosta myös Norjassa, Irlannissa, Isossa-Britanniassa, Tšekissä ja painettujen kirjojen osalta myös Kanadassa. Tämän Tanskan ison muutoksen myötä — heillä oli siis aikaisemmin korkeampi alvi — Suomen verotus on myös Euroopan kovin, ja tämä heikentää suomalaisen kirjallisuusalan myyntiä ja asemaa ja on suorassa ristiriidassa hallituksen itse asettaman tavoitteen kanssa vahvistaa lukutaitoa.

Kirjojen arvonlisäveron laskeminen nollaan olisi tehokas keino tukea kirjallisuusalaa ja alentaa kirjojen hintoja, mikä tukisi erityisesti lapsiperheiden ja nuorten kirjahankintoja.

Kirjallisuusala on muutenkin joutunut käymään läpi useita murroksia. Tiedämme, että äänikirjojen ja digikirjojen suosio on siellä yhtenä taustavaikuttajana. Koventuva kilpailu kansainvälisten menestyskirjailijoiden kanssa on myös vaikuttanut kotimaisten kirjojen myyntiin.

Arvonlisäveron korotuksen arvioitiin siinä esityksessä, kun korotus tehtiin, tuovan valtion kassaan vuositasolla 19 miljoonaa euroa lisätuloja. Valtiovarainministeriön verokartoituksen perusteella kirjojen alv-tuotot ovat nyt yhteensä noin 56 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä esitys sisältyi sinne vihreiden vaihtoehtobudjettiin. Vaikka Kirjakauppaliiton mukaan painettujen kirjojen myynti jälleenmyyjille nousi viime vuonna noin 1,7 prosenttia, kaunokirjallisuuden myynti kuluttajille putosi 5,6 prosenttia. Erityisesti myynnin lasku osui kotimaiseen kirjallisuuteen. Kotimaisen kaunokirjallisuuden haastavasta asemasta kertoo, että sen myynti laski 6,7 prosenttia, kun taas käännetyn kirjallisuuden myynti kasvoi 5,3 prosenttia. Näistä luvuista ja kotimaisesta kirjallisuudesta meidän pitäisi todella olla huolissamme.

Arvoisa puhemies! Meidän on syytä olla huolissaan myös suomalaisten lukutaidon heikkenemisestä ja tarttua toimeen kehityksen kääntämiseksi. Viimeisimmän PIRLS-tutkimuksen mukaan niiden lasten osuus, joiden lukutaito on huono, on kymmenen vuoden aikana tuplaantunut. Erittäin huonosti lukevien määrä on tuplaantunut viimeisessä viidessä vuodessa. Ylipäätään heikkoja lukijoita on aiempaa enemmän, ja samaan aikaan myös erinomaisten lukijoiden määrä on vähentynyt. Tämä ongelma pitää ottaa tosissaan niin kodeissa, kouluissa kuin yhteiskunnassa ja meidän täällä eduskunnassa. Luku- ja kirjoitustaito ovat edellytyksiä tulevaisuuden työelämässä pärjäämiselle.

Tutkimustieto näyttää, että jo 30 minuutin päivittäinen lukeminen parantaa merkittävästi lukutaitoa. Enemmän lukevilla on laajempi sanavarasto ja kielitaito myös omassa äidinkielessä. On lisäksi vahvaa näyttöä, että lapsuudessa kotoa opittu lukeminen kantaa läpi elämän. Tämän takia kirjojen saattaminen perheiden sekä lasten ja nuorten saataville on erityisen tärkeää. Hallitus on myös ohjelmassaan nostanut painopisteeksi lasten ja nuorten lukutaidon vahvistamisen.

Kirjojen myynnistä oppikirjoja on 44 prosenttia, ja myös näistä voidaan joutua säästämään kirjojen hintojen noustessa alvin korotuksen myötä. Kuntien tiukka taloustilanne on osoittanut myös sen, että nämä oppimateriaalihankinnat ovat niitä, joihin säästöt kohdistuvat. Tämä vaikutus lukutaitoon on ilmeinen.

EU:ssa vuonna 22 hyväksyttiin arvonlisäverodirektiivi, ja sen mukaisesti EU-jäsenmaat voivat laskea kirjojen arvonlisäveron nollaan. Tämä mahdollistaa Suomessa suomalaisen kirjallisuusalan ja lukemisen tukemiseksi saman valinnan, mikä Tanskassa tehtiin. Tämän perusteella esitän lakialoitteessani, että seuraamme tätä esimerkkiä ja laskemme kirjojen arvonlisäveron nollaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

16.13 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Puheoikeus tässä salissa on harvinaista ja äänestäjiltä saatu suuri luottamus, ja mikä olisikaan tärkeämpi aihe pitää ensimmäinen puheenvuoro ensimmäisenä päivänä kansanedustajana tällä kaudella kuin kirjallisuus. Suuri kiitos tästä mahdollisuudesta.

Kotimaista kirjallisuutta ei synny ilman tekijöitä, eikä Suomella ole sellaiseen köyhtymiseen varaa. Hallituksen päätös korottaa kirjojen arvonlisäveroa 10 prosentista 14

prosenttiin on kohtuuton kirjailijoiden kannalta ja uhkaa erityisesti lasten ja nuorten lukutaitoa. Tanska on luopunut kirjojen myyntiverotuksesta kokonaan, ja näin Suomi on kovimmin kirjojen myyntiä verottava maa Euroopassa. Jo vuonna 2022 EU:n arvonlisäverodirektiivin mukaisesti jäsenmaat ovat voineet laskea kirjojen veron nollaan. Nostin asiaa tällöin esiin, ja tavoite kuuluu myös vihreiden vaihtoehtobudjettiin. Orpon hallitus vei kuitenkin Suomea toiseen suuntaan nostaen verotuksen huippuunsa samalla, kun työttömyysluvut uhkaavat olla myös Euroopan kärkisijoilla.

Jokainen hallitus jättää jälkensä tähän maahan, tekee valintansa. Erityisen huolestuttavaa on, jos ei uskota siihen, että kaikilla pitää olla mahdollisuus oppia ja sivistyä. Olemme kuulleet valtiovarainministeriön toiveista karsia ammatillisen koulutuksen yleissivistäviä opintoja. Mihin katosi ajatus siitä, että Suomessa pärjätään vain laajalla kansansivistyksellä työn murroksessa?

Alustatalous on vienyt kirjailijoiden tulot minimiin. On syytä tukea sellaisia eurooppalaisia alustoja, jotka myös antavat kirjailijoille toimeentulon ja tukevat heidän omaa työtään heidän omilla ehdoillaan. On muistettava myös, että vaativa kirjallisuuden kääntäminen on taidetta. Pienet valinnat, puhetyylit ja murteet muokkaavat kokonaisuuden, ja tämä taito ja osaaminen ei saa kadota Suomesta.

Lukeminen on ajattelun väline. Jo puolen tunnin päivittäinen lukeminen parantaa merkittävästi lukutaitoa ja ymmärrystä. Teemme yhteiskuntana väärin, jos sitä ei anneta kaikille lapsille ja nuorille. Tämä ei ole vain yksilökysymys, sillä sillä on vaikutusta siihen, miten yhteiskuntana pärjäämme. Kriittinen ajattelu on yhä keskeisempää, kun yksinkertaiset tehtävät automatisoituvat tekoälyn tai sen seuraajien myötä.

Olenkin iloinen, että kouluissa on ryhdytty määrätietoisesti edistämään lukemista. Kirjallisuuden avulla voi matkustaa maailman ääriin mistä tahansa. Kirjastot ovat tässä työssä keskeisiä. Ne mahdollistavat kaikille pääsyn kirjoihin, tietoon ja mielikuvitukseen taustasta riippumatta. Kielitaidon herkkyysvaihe on jo varhain, ja siksi varhaiskasvatukseen panostaminen on myös sijoitus tulevaisuuteen ja tulevaan lukutaitoon.

Edustaja Hopsun aloite kirjojen arvonlisäveron laskemisesta nollaan on erittäin kannatettava. Tänä päivänä sosiaalinen media vie ajankäyttöä monilta ja tekee keskittymisen vaikeaksi myös päättäjillä. Lukeminen sen sijaan antaa tilaa uusille ajatuksille ja syvällisemmälle pohdinnalle, toivottavasti myös täällä eduskunnassa.

Aina välillä tulee mieleen nykykeskustelussa isoäitini isoisä Juho Pöksyläinen, joka 1800-luvulla syntyi, kävi ainoastaan kiertokoulun mutta perusti yli 700 niteen kotikirjaston. Köyhässä Suomessa uskottiin lukemiseen ja lukutaitoon. Tämä on yksi esimerkki, joka muistuttaa minua siitä, miten tärkeää on mahdollistaa kirjallisuus, tieto ja oppiminen kaikille ja miten olemme uskoneet Suomessa, että tämän avulla me pärjäämme tulevaisuudessakin.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Lukeminen ja kirjallisuus eivät ole vain kulttuuria, ne ovat demokratian, sivistyksen ja kestävän tulevaisuuden perusta. Se määrittää, millaisessa yhteiskunnassa myös lapsemme ja lapsenlapsemme tulevat elämään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.18 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan kannattaa lämpimästi tätä edustaja Hopsun ja muiden allekirjoittaneiden tekemää lakialoitetta kirjallisuuden alvikannan painamisesta 14 prosentista nollaan.

Kuten olemme edellisissä puheenvuoroissa kuulleet, monissa muissa maissa, Euroopassa ja myös muualla, on huomattavasti alempia alvikantoja kuin Suomessa, ja itse asiassa Suomi on jäämässä Euroopan korkeimmin kirjallisuutta verottavaksi maaksi.

Luku- ja kirjoitustaidon heikkeneminen on otettava tosissaan. Se ei voi kerta kaikkiaan olla vain juhlapuhe, mihin me emme koskaan tartu konkreettisilla teoilla. Ajassa mukana oleva suomenkielinen kirjallisuus on edellytys sille, että meidän lapset ja nuoret tarttuvat kirjoihin, ja se on edellytys sille, että me pystymme kilpailemaan ulkomaisen ja muunkielisen median kanssa, mitkä itse ainakin lasken suomalaisen kirjallisuuden kilpailijoiksi tänä päivänä tämmöisessä moninaisessa mediaympäristössä.

Kirjojen arvonlisäverotuksen laskeminen on aidosti vaikuttava toimi, koska se laskee tuotteen hintaa, ja tällaisena aikana erityisesti, kun ihmisten talous on tiukilla, muutamat eurot tai 10 euroa voi olla merkittävä ostopäätökseen vaikuttava tekijä. Kannatan siis lämpimästi tätä, myös vihreiden vaihtoehtobudjettiin sisältyvää ehdotusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi rikoslain 25 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 35/2025 vp Inka Hopsu vihr ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.20 **Inka Hopsu vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoite on laiksi rikoslain 25 luvun muuttamisesta koskien pakottavaa kontrollia. Lakialoitteen tarkoituksena on säätää rikoslakiin uusi rikosnimike: pakottava kontrolli. Säännöksellä kriminalisoitaisiin pitkäkestoinen, toistuva ja prosessimainen psyykkinen väkivalta.

Pakottava kontrolli on eräs vakavimmista psyykkisen väkivallan muodoista ja usein osa lähisuhdeväkivallan jatkumoa. Se koostuu lukuisista teoista ja laiminlyönneistä, joilla pyritään kontrolloimaan uhrin elämää, rajoittamaan hänen sosiaalisia suhteitaan, hallitsemaan arkea ja murtamaan itsemääräämisoikeutta. Väkivallan vaikutukset voivat olla vakavia ja pitkäaikaisia, ja usein uhreilla esiintyy masennusta, ahdistusta, dissosiaatiohäiriöitä, itsetuhoisuutta ja sosiaalista eristyneisyyttä. Pakottavan kontrollin pitkäaikaiset vaikutukset voivat näkyä esimerkiksi uhrin fyysisessä sekä psyykkisessä terveydessä tai heikentyneenä taloudellisena asemana.

Pakottavaa kontrollia voi ilmetä muun muassa jatkuvana tarkkailuna, yhteydenpidon rajoittamisena, rahankäytön kontrollina, toisen liikkumisen estämisenä, uhkailuna, vähättelynä, nöyryyttämisenä tai itsenäisten päätösten estämisenä. Pakottava kontrolli ilmenee usein tilanteissa, joissa tekijällä ja uhrilla on nykyinen tai aiempi läheinen ja jatkuva vuorovaikutussuhde, kuten perhe- tai seurustelusuhde, omaishoitosuhde, hoito- tai kasvatussuhde, tai kun tekijä toimii uhrin elämään syvästi vaikuttavassa yhteisössä tai auktoriteettiasemassa. Ilmiö ei aina näyttäydy ulospäin selkeänä väkivaltana, vaan se kietoutuu uhrin jokapäiväiseen elämään niin, että uhri menettää vähitellen kykynsä toimia itsenäisesti tai tehdä omia valintojaan. Pakottava kontrolli on siis väkivaltaa, joka muodostuu prosessimaisesti lukemattomista alistavista, painostavista ja kontrolloivista teoista. Pitkäaikaisvaikutukset näkyvät erityisesti henkilöillä, jotka ovat kasvaneet suljetuissa yhteisöissä, kuten joissain uskonnollisissa, romani- tai maahan muuttaneissa yhteisöissä — nämä esimerkit ovat tutkimustiedosta, ja samat on mainittu siellä lakialoitteessa. Tällöin henkilö on saattanut kasvaa pakottavaan kontrolliin lapsesta asti sekä nähnyt ilmiötä tapahtuvan ympärillään. Pakottavasta kontrollista on muodostunut normi, jolloin myös uhrilla saattaa olla vaikeuksia tunnistaa kokemaansa väkivallaksi.

Kontrolli vaikuttaa myös yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja tasa-arvoon. Se ylläpitää ja uusintaa sukupuoleen perustuvaa vallankäyttöä ja tukee rakenteita, jotka sallivat toisen ihmisen hallinnan ja alistamisen erityisesti naisten ja tyttöjen kohdalla. Se voi olla yksi tekijä, joka estää naisia osallistumasta täysipainoisesti työelämään, koulutukseen tai poliittiseen toimintaan.

Suomessa psyykkistä väkivaltaa arvioidaan nykylainsäädännössä rikosoikeudellisesti erillisinä tekoina, kuten pahoinpitelynä, vainoamisena, pakottamisena, uhkauksena tai vapaudenriistona. Nämä eivät kuitenkaan sellaisinaan kata koko pakottavan kontrollin kokonaisuutta, joka on toistuvaa, usein matalan intensiteetin väkivaltaa. Eli yksittäinen teko ei vielä usein ylitä tuomioon johtavaa rajaa eikä anna kuvaa koko kamalan ja pitkään jatkuneen tilanteen todellisuudesta. Myöskään vainoamisen tunnusmerkistö ei sovellu hyvin tilanteisiin, joissa uhri ja tekijä asuvat tai työskentelevät yhdessä. Samoin esimerkiksi pahoinpitelyn rangaistavuus edellyttää konkreettisten seurausten osoittamista, mikä tekee rikosprosessista haastavan erityisesti tilanteissa, joissa väkivalta ei ole fyysistä. Psyykkinen väkivalta tuleekin Suomessa rangaistavaksi äärimmäisen harvoin.

Petteri Orpon hallitusohjelmassa on kirjaus pakottavan kontrollin kriminalisoimisen tarpeen selvittämisestä. Asiaa on jo selvitetty oikeusministeriön toimesta: oikeusministeriön vuonna 23 julkaisema selvitys ehdottaa nykytilan parantamiseksi ja uhrien suojelemiseksi uuden rikosnimikkeen säätämistä. Selvityksessä tuodaan esille, että nykyinen rikoslain sääntely ei ole riittävää, koska se ei tunnista tai tunnusta väkivallan jatkumonomaista luonnetta. Eli tämä lakialoitteeni perustuu myös tähän oikeusministeriön selvitykseen.

Arvoisa puhemies! Erillisen säännöksen lisääminen vastaisi myös kansainvälisiin suosituksiin. Myös yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut, että lähisuhdeväkivallan kohteena olevien rikosoikeudellista suojaa on laajennettava. Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan asiantuntijakomitea GREVIO on huomauttanut, että Suomen lainsäädäntö ei täytä Istanbulin sopimuksen artiklan 33 vaatimuksia, koska se ei huomioi jatkuvaa ja yksittäisinä tekoina vähäiseltä näyttävää psyykkistä väkivaltaa. Tällainen väkivalta voi kuitenkin olla uhrin näkökulmasta kaikkein tuhoisinta. Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut useita ratkaisuja lähisuhteessa tapahtuvasta

väkivallasta, joissa jäsenvaltion ei ole katsottu ryhtyneen tarvittaviin toimenpiteisiin lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi. Tarvitaan myös merkittävästi enemmän viranomaisten osaamista pakottavan kontrollin ennalta ehkäisemiseksi ja nopeaksi ratkaisemiseksi. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on huomauttanut, että monet kansalliset rikoslain säännökset keskittyvät vakaviin väkivaltatapauksiin mutta eivät riittävästi kata psykologisen väkivallan jatkuvia ja toistuvia muotoja.

Kansainvälisiä esimerkkejä pakottavan kontrollin lainsäädännöstä löytyy: Esimerkiksi Skotlanti sääti vuonna 2018 Domestic Abuse Act -lain, joka määrittelee lähisuhdeväkivallan jatkumona. Laki kattaa fyysisen, psyykkisen, taloudellisen ja seksuaalisen väkivallan ja keskittyy nimenomaan uhrin kokemaan hallintaan ja pelkoon. Laki mahdollistaa myös sen, että lapset tunnistetaan väkivallan uhreiksi, vaikka teko ei kohdistuisikaan heihin. Tämä lähestymistapa on vahva esimerkki siitä, miten väkivallan todellinen ulottuvuus voidaan tunnistaa ja ottaa huomioon. Skotlannin laki velvoittaa myös hallitusta laatimaan säännöllisesti raportteja lainsäädännön vaikutuksista. Raporteista arvioidaan tuomioiden määriä, uhrien kokemuksia oikeusprosessista, lasten tilannetta sekä sitä, onko laki johtanut väkivallan ennalta ehkäisyyn ja parempaan viranomaisyhteistyöhön. Tämä malli vahvistaa lainsäädännön vaikuttavuuden arviointia ja voi toimia esikuvana myös Suomelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.27 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme tänään raskaasta ja erittäin vakavasta aiheesta. Nimittäin Suomessa naisen arkeen kuuluu liian usein pelko: pelko kotiin kävellessä, pelko sosiaalisessa mediassa ja pahimmillaan jopa pelko omassa kodissaan — paikassa, jonka pitäisi olla kaikille turvallisin paikka. Tilastot kertovat karua kieltä, mutta jokainen numero tarkoittaa ihmistä: äitiä, tytärtä, ystävää, työkaveria — heitä, joiden elämään väkivalta on jättänyt jäljen, usein näkymättömän ja siksi niin vaikeasti tunnistettavan.

Kotona tapahtuva väkivalta ei ole yksityisasia. Se on turvallisuuskysymys, rakenteellinen ongelma ja yhteiskunnallinen vääryys. Ennen kaikkea se on ilmiö, jonka ratkaiseminen vaatii meiltä kaikilta vastuuta, rohkeutta ja puuttumista. On myös uskallettava sanoa ääneen se tilastojen osoittama tosiasia, että erityisen paljon sen ratkaiseminen vaatii meiltä miehiltä. Emme voi enää tyytyä sanomaan: ”Ei kaikki miehet”, jos hiljaisuus antaa tilaa niille, jotka satuttavat. Vastuu on tekijöillä ja niillä rakenteilla, jotka ovat liian pitkään mahdollistaneet vaikenemisen.

Arvoisa puhemies! Juuri tästä syystä lakialoite pakottavan kontrollin kriminalisoimiseksi on niin tärkeä. Psyykkinen väkivalta on väkivaltaa, joka ei näy mustelmina mutta rikkoo arjen turvallisuutemme. Se piilottautuu uhrin arkeen jatkuvana kontrollina, alistamisena, pelon alituisena läsnäolona sekä hänen itsenäisyytensä järjestelmällisenä murtamisena. Lakialoitteessa tuodaan selkeästi ilmi, kuinka nykyinen lainsäädäntö ei kata tätä väkivallan muotoa riittävästi. Rikosnimikkeinä tunnetut vainoaminen, pahoinpitely tai uhkaus eivät tunnista sitä arkea, jossa väkivalta tapahtuu, ja siksi uhrit jäävät vaille oikeuden suojaa. Siksi tämä aloite on merkittävä. Pakottavan kontrollin kriminalisointi mahdollistaa meille turvattomaan arkeen puuttumisen, ennen kuin henkinen väkivalta muuttuu fyysiseksi, siis ennen kuin pahoinpitely tai henkirikos ehtii tapahtua. Se on teko, joka kirjaimellisesti voi pelastaa henkiä.

Arvoisa puhemies! Tämän vuoden kuuden ensimmäisen viikon aikana Suomessa vakavan ja armottoman henkirikoksen uhriksi joutui ainakin kuusi naista liikaa. Naisiin kohdistuva väkivalta ei ole naisten ongelma, se on koko yhteiskunnan turvallisuusongelma. Erityisesti se on meidän miesten ongelma. Tämä ei ole meille miehille kunniaksi. Hävettää. Meidän on sanottava selkeästi: syy ei ole uhrissa, vaan vastuu on aina tekijällä.

Siksi on tärkeää vahvistaa keinoja suojella uhreja ja saattaa tekijät vastuuseen. Tällä hallituskaudella olemme lisänneet turvakotien rahoitusta, tiukentaneet pakkoavioliittojen, kunniaväkivallan ja silpomisen kriminalisointia sekä vahvistaneet viranomaisten resursseja. Tämä lakialoite täydentää tätä kokonaisuutta. Se sulkee yhden vakavan aukon uhrien oikeusturvassa ja tunnistaa väkivallan sen todellisessa muodossa. Me emme voi vaikuttaa siihen, mitä kaikkea väkivaltaa naiset ovat joutuneet kokemaan, mutta me voimme vaikuttaa siihen, millaisen suojan yhteiskunta heille tulevaisuudessa antaa. Siksi kannatan lakialoitetta erittäin vahvasti ja lujasti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.33 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tuen tätä lakialoitetta pakottavan kontrollin kriminalisoimisesta, ja olen tämän myös allekirjoittanut. Kyse ei ole pienestä asiasta vaan vakavasta ja usein näkymättömästä väkivallan muodosta, joka murtaa ihmisen itsemääräämisoikeutta pala palalta. Erityisen tärkeää tämä on lapsiperheiden näkökulmasta. Kun pakottavaa kontrollia tapahtuu perheessä, lapset kasvavat ympäristössä, jossa pelko, alistaminen ja jatkuva kontrolli voivat pahimmillaan olla arkea. Vaikka väkivalta ei kohdistuisi suoraan lapseen, se jättää syvät jäljet lapsen turvallisuudentunteeseen, hyvinvointiin ja tulevaisuuteen. Nykyinen lainsäädäntö ei tunnista riittävän hyvin tällaista jatkuvaa psyykkistä väkivaltaa. Siksi tarvitsemme selkeän rikosnimikkeen, joka antaa viranomaisille mahdollisuuden puuttua tilanteisiin ajoissa, ennen kuin väkivalta pahenee fyysiseksi tai johtaa pahimmillaan vielä vakavampiin seuraamuksiin. Toivon lakialoitteen etenevän toteutukseen, ja kiitän edustaja Hopsua tämän tärkeän lakialoitteen tekemisestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.34 **Juho Eerola ps:** Arvoisa herra puhemies! Lakivaliokunnan puheenjohtajana kiitän minäkin edustaja Hopsua ja muita tämän lakialoitteen allekirjoittajia tästä lakialoitteesta, joka meille lakivaliokuntaan nyt tulee ja jolla siis pyritään kieltämään pakottava kontrolli. Minullakaan ei todellakaan ole yhtään mitään sitä vastaan, etteikö tämä pakottava kontrolli tulisi kieltää. Päinvastoin tämä on valitettavan yleinen ilmiö erityisesti tietyissä maahanmuuttajaryhmissä — erityisesti tietyissä maahanmuuttajaryhmissä, jotka myös kuuluvat fundamentaalisiin uskonnollisiin ryhmiin. Myöskin romanivähemmistössä, mikä meillä on, tämä on ollut valitettavan pitkä perinne — ja muussakin yhteiskunnassa, muissakin väestöryhmissä.

No se, minkä tähden kuitenkin olen hieman epäilevä ja epävarma, että saataisiin laiksi säädetyksi tämän pakottavan kontrollin kieltäminen, liittyy eniten ehkä siihen, että tämä olisi hirmuisen hankala määrittää tarkkarajaisesti siten kuten lainsäädännössä yleensä on

ollut tarkoitus. Tämä pakottava kontrolli, niin kuin tuossa esittelytekstissä kuultiin, koostuu lukuisista yksittäisistä, verraten hyvinkin pienistä teoista, joista mikään ei yksinään täyttäisi minkään rikoksen tunnusmerkkiä, vaan ne seuraavat toisiaan epämääräisen ajanjakson kuluessa, ja niitä on tosiaan sitten hankala näyttää toteen. Se olisi ainakin hyvin hankalaa ja sitten söisi valtavat määrät viranomaisten resursseja. Ja siltikään ei välttämättä saataisi näytettyä toteen, että aukottomasti tällaista pakottavaa kontrollia olisi nytten tapahtunut. Eli tässä olisi vaarana sitten ehkä se, että muodostuisi tämmöinen kuollut kirjain, että meillä olisi joku tämmöinen rikos, joka olisi siis rikokseksi määritelty, mutta sitten sitä ei pystyttäisi näyttämään toteen.

Törmäsin tähän ilmiöön silloin aikanaan, kun muutamaankin kertaan tässä eduskunnassa on yritetty kieltää vieraannuttaminen, siis lapsen vieraannuttaminen toisesta vanhemmasta. Aina vastaus on sitten ollut se, että kun tämä on niin vaikea määritellä tarkkarajaisesti, milloin tästä ilmiöstä on kyse, niin sen tähden tätä ei voida tehdä, vaikka se sitten lakitekstissä lukeekin, että tämä on haitallista, ja hallitusohjelmissa ynnä muualla.

No, meillä on esimerkki kuitenkin muun muassa just Skotlannista, niin kuin kuultiin, että siellä tämä on onnistuttu tekemään, ja kun tämä lakivaliokuntaan tulee, jos tätä päästään käsittelemään, täytyy siellä sitten kansainvälistä vertailua tehdä, kuinka paljon Skotlannissa on saatu sitten tuomioita tällä uudella lainsäädännöllä aikaiseksi ja onko tämä ilmiö vähentynyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.37 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia puheenvuoron käyttäneille ja kiitoksia aloitteen allekirjoittaneille. Tässä oli selkeästi semmoista yhteistä tahtotilaa, että saataisiin tämä asia etenemään meidän Suomen lainsäädännössä.

Skotlannin lisäksi voin tuoda esimerkin Tanskasta, jossa psykologinen väkivalta kriminalisoitiin rikoslain muutoksella vuonna 2019. Tanskan malli mahdollistaa rikosoikeudellisen puuttumisen jatkuvaan ja alistavaan käyttäytymiseen, joka ei täytä muita rikosnimikkeitä. Tanskassa tämä laki on auttanut tunnistamaan erityisesti tapauksia, joissa uhri ei ole aiemmin saanut tukea, ja on mahdollistanut paremman yhteistyön sosiaaliviranomaisten, poliisin ja oikeuslaitoksen välillä.

Koska pakottavaa kontrollia esiintyy usein silloin, kun tekijän ja uhrin välillä on kiinteä vuorovaikutussuhde, jolloin uhrin on vaikea irrottautua tilanteesta, on suojan tarve korostunut. Pakottavan kontrollin kriminalisointi mahdollistaa varhaisemman puuttumisen. Kun väkivalta voidaan tunnistaa ja siihen voidaan reagoida ennen fyysisen väkivallan puhkeamista, estetään vakavampia rikoksia, kuten pahoinpitelyjä, raiskauksia ja henkirikoksia. Lisäksi kriminalisointi lähettää selkeän yhteiskunnallisen viestin siitä, että myös psyykkinen väkivalta on väkivaltaa ja siihen suhtaudutaan vakavasti. Se tukee tasa-arvoa, ihmisoikeuksia ja väkivallattoman yhteiskunnan perusperiaatteita. Kriminalisointi antaa uhrille oikeussuojan silloinkin, kun väkivalta ei näy fyysisinä vammoina. Tämä vahvistaa väkivallan uhrien asemaa ja madaltaa kynnystä hakea apua. Samalla se antaa viranomaisille työkalun puuttua ilmiöön nykyistä tehokkaammin. Yhteiskunnalliset kustannukset vähenevät, kun väkivalta tunnistetaan ajoissa.

Tässä kohtaa tosiaan haluan muistuttaa, että näitä Suomessakin esimerkiksi MOTin esiin nostamia tapauksia on liittynyt vammaisten ihmisten asemaan, on liittynyt

ikäihmisten asemaan ja heidän lähiomaistensa toimintaan, itsemääräämisoikeuden vientiin, eli joukko, jota tämä koskisi, on hyvin moninainen.

Lapsuudessa koettu väkivalta on yhteydessä muun muassa oppimisvaikeuksiin, somaattisiin sairauksiin, mielenterveyden ongelmiin ja syrjäytymiseen. Kun pakottava kontrolli kriminalisoidaan, saadaan myös nämä tilanteet näkyväksi ja tuen piiriin. Kriminalisointi täydentää muuta lähisuhdeväkivaltaa koskevaa lainsäädäntöä, erityisesti pakkoavioliiton kriminalisointia ja Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa. Se lisää rikosoikeudellisen järjestelmän yhdenmukaisuutta ja parantaa oikeussuojan saatavuutta.

Vaikka pakottavaa kontrollia esiintyy usein lähisuhteissa, ei rikoksen tunnusmerkistöä tosiaan ole syytä rajata vain lähisuhteisiin, sillä kontrollia esiintyy myös muissa tilanteissa. Vainoamisrikoksen tunnusmerkistön tapaan uhrin ei tarvitse aina olla teon varsinaisena kohteena, vaan esimerkiksi uhka tai väkivalta voi kohdistua myös kolmanteen henkilöön, kuten uhrin lapseen.

”On omiaan” -kriteeri tuo lain tulkintaan joustavuutta ja mahdollistaa oikeudellisen arvioinnin tekijän teon perusteella ilman, että edellytetään todellista näyttöä seurauksen aiheutumisesta. Tämä on erityisen tärkeää väkivaltatilanteissa, joissa konkreettisia seurauksia on vaikea todistaa. Kriteeri myös yhtenäistää lain tulkintaa suhteessa muihin rikoksiin, kuten vainoon, jossa vastaavaa arviointitapaa käytetään. Ehdotetun lain vaikutuksia, erityisesti uhrien oikeusturvan toteutumista, tulisi seurata ja tarvittaessa tarkentaa säännöstä kokemusten perusteella.

Vielä haluan tuoda terveiset Australian parlamentista. Siellä edustaja ja apulaisministeri Ged Kearney kirjoitti 9.3. kirjoituksen omista kokemuksistaan: ”Hän ei koskaan lyönyt, mutta vangitsi minut hiljaisuudella ja kontrollilla.” Tämä Australian apulaisministeri kuvaili, että nyrkkien sijaan hänet suljettiin suvun ja ystävien piiristä. Pankkitilit siirtyivät miehen hallintaan. Välillä mies lukitsi hänet sisään tai ulos omasta kodista, välillä jätti ruuatta, ja kuitenkin samalla sai hänet uskomaan, että hän on itse syyllinen tähän tilanteeseen jollain tapaa, kunnes sitten pääsi lähtemään tilanteesta ja pääsi elämässään eteenpäin. Eli täältä tietysti lämmin tuki sille, että ihmiset uskaltavat kertoa näitä kokemuksiaan ja myös osoittaa sen, että elämässä voi päästä eteenpäin ja saada apua, oli se tilanne sitten aivan toisella puolella maailmaa tai täällä meillä Suomessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 4/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 11.3.2026 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi: